

SLOVENSKI NAROD

Znaja vsak dan popoldne, izvenredne oddaje in praznike. — Inerati do 50 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 4, večji inserati peti vrsta Din 4. — Popust po dogovoru, inserati davek posebej. — Slovenski Narod vselja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za tuzemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 6.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 68; podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 19.351.

Ozadje dogodkov na Kitajskem:

Odgovor na japonsko-nemški pakt

S podžiganjem odpora Kitajcev proti Japonski skuša Rusija obrezuspešiti berlinski pakt, ki je naperjen proti Rusiji — Dogodki na Kitajskem utegnejo imeti dalekosežne posledice

Pariz, 15. decembra. AA. »Republique«, ki piše o aretaciji maršala Čangkajskega, pravi, da ni mogoče vedeti, ali je maršal še živ. List misli, da je treba prevrat na Kitajskem razlagati kot težnjo po sporazumu med Nankingom in Moskvijo proti Tokiju. Japonska ne bo mogla v primeru končne zmage vsakega generala Čangkajskega niti enkrat ustaviti, ker bo imela proti sebi ne samo vse, kar na Kitajskem nacionalno čuti, temveč tudi vojsko maršala Blücherja. Položaj Japonske utegne postati kaj hitro zelo nevaren, ker se vsiljuje misel, da bo v tem primeru takoj prišlo do izvajanja-nemško-japonskega dogovora. Nanking stoji morja pred odločitvijo, kakršna je čakala Beograd 1. 1914.

»Journal« poroča o vtisih, ki jih je napravila v nemških diplomatskih krogih vest o aretaciji maršala Čangkajskega, o kateri meni, da bo povzročila v bližnji bodočnosti zapletljive v mednarodni politiki, ker Japonska ne more ostati hladnokrvna proti izvajanju, naperjenim proti njej. Zato se berlinski krogi v zvezi z nemško-japonsko pogodbo vprašujejo, ali ne bi razširjenje japonsko-sovjetskega spora poslabšalo tudi nemško-sovjetskih stikov.

»Ouvre« piše, da je maršal Čangkajske

veljal za moža japonskega zaupanja. Kitajski nacionalisti so ga pogosto obtoževali, da je pod pretezo boja zoper komunizem na Kitajskem podpiral osvajačno japonsko politiko. Maršal Čangkajskega se je upri v imenu kitajskih rodoljubov. Čeprav so Japonsci skušali izkoristiti razburjenje, ki je nastalo na Kitajskem zaradi nemško-japonskega pakta, zoper kominternu, so Kitajci vendarle prepričani, da skuša Japonska pod pretezo protikomunističnega boja še bolj razširiti svojo osvajačno politiko na Kitajskem. Kitajci, ki so se upri, zahtevajo predvsem vrnitev Mandžurije in povratek k politiki Sunjatsena, ki je delal po določenih političnih načelih.

»Populaire« pravi, da ni resnična vest, ki so jo razširili nemški italijanski in japonski listi, da je maršal Čangkajskega ustanovil neodvisno kitajsko vlado, ki jo podpira Rusija, s katero je sklenil ofenzivno in obrambno zvezo. Osebnost tega maršala je dvomljiva, pravi list dalje. Že 1. 1931 so ga med prodiranjem Japoncev kitajski rodoljubi obtožili, da je v zvezi z Japonci. Počakati je treba na razvoj dogodkov, da se ugotovi resnica. Državljanjska vojna na Kitajskem koristi samo japonskim namenom.

»Figaro« pravi, da so prevrat, ki je Čangkajska izročil v roke maršala Čangkajskega, priredili simpatizerji Rusije, da bi okrepili njen vpliv v Nankingu. Kitajski bi na ta način postala še bolj sovražna Japonski. Verjetno je, da se bo že sedaj po tem udarcu zmanjšal v Nankingu tudi angleški vpliv, izključeno pa je, da bi na njegovo mesto stopil japonski.

»Excelsior« smatra, da je prevrat maršala Čangkajskega odgovor na japonsko-nemški pakt. Boj med obema kitajskima maršala lahko hitro preskoči na zunanje politično polje.

ČangkajskeK živ in zdrav

Sanghaj, 15. decembra. AA. Zastopnik predsednika vlade Kung je izjavil, da ni točna vest, da bi bil ČangkajskeK pobegnil iz Cianfuja. Maršal je samo brzojavno obvestil svojo ženo, da je zdrav in da se naj niti ne boji.

Vladne čete bombardirajo uporniška taborišča

Nanking, 15. decembra. AA. Kitajske čete redne vlade napredujejo ob progi proti Lungaju. Čete poročajo, da v tisti pokrajini vlada red in mir. Čete so sedaj odda-

ljene še 60 km od Cianfuja. Torej so nerisnične vesti o neki protirevoluciji. Vladna letala bombardirajo taborišča maršala Čangkajskega in njegove utrdbe, ki jih gradi okoli Cianfuja. Vladna letala še ne bombardirajo mesta Cianfuja, ker ne vedo za usodo ujetih generalov.

Diplomatski razgovori v Moskvi

Pariz, 15. decembra. AA. Iz Moskve poročajo, da je novi japonski veleposlanik v Moskvi Sigemicu te dni večkrat obiskal Litvinova. Na teh sestankih se je govorilo o vseh problemih, ki se tičejo odnosov med Japonsko in Rusijo. Govorilo se je o mešani komisiji, ki naj določi mejo med Sovjetsko Rusijo in Mandžurijo. Posebno obširno se je govorilo o ribarstvu japonskih ribičev ob ruski obali.

Vznemirjenje v Londonu

London, 15. decembra. z. Dogodki na Kitajskem so izzvali v londonskih vladnih krogih veliko vznemirjenje. Vlada podrobno proučuje vsa poročila s Kitajskega. Prizadevanje Anglije gre predvsem za tem, da prepreči oslabitev nankinske vlade ter da ne nadvlada vpliv Moskve in Tokia.

Nemčija naj pokaže dobro voljo

Eden o zunanji politiki Anglije

London, 15. decembra. AA. Zunanji minister Eden je imel sredi govora v Bradfordu o angleški zunanji politiki. Rekel je, da za Anglijo ni važna oblika te ali one vladavine, ampak Anglija gleda samo na to, kako je kdo iskreno za mir ali pa proti miru. Edini temelj miru je spoštovanje mednarodnih pogojev in obvez. Če se kje čuti nezadovoljstvo z njimi, se mora to urediti s pogajanj. Enostranska odpuščanje pogojev se mora preprečiti. O Debolovi izjavi je rekel, da je v zvezi z njegovim govorom v Leamingtonu vpostavila zvezo med Anglijo in Francijo v obliki vojaške zveze.

Toda Anglija še zmeraj ne mara sklepati ozkih pogojev, ki bi bile blok proti kakšni drugi državi. Želimo sodelovanje z Nemčijo in bomo Nemčijo pristržno pozdravili pri vseh pogajanjih za evropsko ureditev. Nemčija naj samo pokaže, da želi tako sodelovanje. Mi smo proti obkroževanju Nemčije in želimo z njo sodelovati na gospodarskem in finančnem polju. Mi mislimo, da današnjih meja v Evropi nikdo ne bi dolžil krivice in bi jih lažje vsi prenašali, če bi med nami vladala resnična svoboda misli, jezika in trgovine.

Angleški kralj poseti Indijo

London, 15. decembra. AA. Angleški kraljevski par bo leta 1937 obiskal Indijo. Skoraj gotovo je, da bo kraljevski par kronan v Delhiju v Indiji dne 1. januarja 1938 za vladarja Indije. Tudi dominijoni so izjavili, da bi radi, da bi jih kralj in kraljica obiskala, toda dolejš se ni bilo ničesar sklepanega o tem.

Antonescu odpotoval v Pariz

Bukarešta, 15. decembra. AA. Rador: Rumunski zunanji minister Antonescu je odpotoval v Pariz sredi ob 20. uri. Na postaji so se od njega poslovili člani vlade in člani diplomatskega zbora. Na kolodvoru je bil poslanik Francije in vsi poslaniki držav Male antante, sovjetske Rusije, Poljske in mnogo drugih osebnosti.

Portugalska ne odstopi nobenih kolonij

Pariz, 15. decembra. AA. Tukajšnje portugalsko poslanstvo kategorično zavrača vesti ruhih listov o dozdnevem dogovoru med Portugalsko in Nemčijo o sodelovanju za izrabo prirodnih bogastev portugalske afriške kolonije Angole. Portugalska in Nemčija nista sklenili nobene pogodbe o Angoli ali o kakšni drugi portugalski koloniji.

Nemški novinarji smejo biti samo člani Hitlerjeve stranke

Berlin, 15. decembra. AA. Vlada je sprejela uredbo, po kateri morajo biti glavni uredniki vseh večjih nemških listov člani narodno-socialistične stranke. Zaradi te uredbe bosta predvsem prizadeta dva največja nemška lista, in sicer »Berliner Tageblatt« in »Frankfurter Zeitung«. Njuna dva glavna urednika bosta morala prepušiti svoji mesti dvema narodnima socialistoma. Glavni urednik lista »Frankfurter Zeitung«, ki je skušal vse dolejš očuvati

najstrožjo objektivnost, ne da bi se mu bilo treba pri tem zameriti režimu, je bil že nekajkrat obtožen zaradi prestopkov proti vladi.

Dar senata Mussoliniju

Rim, 15. decembra w. Popoldne, je bil odprt senat s sejo, na kateri so držali ustanovitve italijanskega imperija. Seje so se udeležili vsi senatorji, v predsedniški loži pa sta bila predsednik poslanske zbornice in tajnik fašistične stranke. Predsednik senata je izročil Mussoliniju, ki so ga sprejeli z viharjem odobravanjem častno sabljo. Mussolini se je zahvalil v kratkih besedah ter izjavil, da zna ceniti simbolični pomen daru, ki prihaja v trenutku popolne zasedbe imperija.

Zagreb dobi policijsko šolo

Zagreb, 15. decembra o. V Zagrebu se ustanovi druga policijska šola v naši državi. Doslej smo imeli šolo le v Zemunu, Zagrebaška šola bo imela svoje prostore v Novi vesi. Imela bo dva razreda in povprečno 120 go-jencev, ki bodo po dovršenju šole dodeljeni predvsem zagrebški policiji. Policijsko moštvo v Zagrebu bo pomnoženo na 800 mož. Ojačena bo tudi policijska konjenica in razzen tega bo zagrebška policija opremljena z večjim številom avtomobilov in motokolkov.

Zadružni zakon

Beograd, 15. decembra p. Danes dopoldne se je sestaj skupščinski odbor za pripravo zakonskega načrta o gospodarskih združenjih. Kakor je znano, je bil ta načrt predložen narodni skupščini že v prejšnjem zasedanju. Na sobotni seji narodne skupščine je bil obnovelejši skupščinski odbor, ki ima proučiti načrt, in ki se je danes sestaj.

Spopad na novosadski ulici

Novi Sad, 15. decembra o. Sredi okrog 7. ure ko je bilo v centru mesta in na ulicah vse polno ljudi, je trgovec Maccodoni s kolom napadel urednika novosadskih »Novin« Andrijo Bauerja, ki se je pod udarci zgrudil na tla. Trgovec je bil aretiran. Na policiji je izjavil, da je Bauerja napadel zaradi tega, ker ga je z nekimi beležkami v svojem listu izval. Po zaslusku je bil trgovec izpuščen.

Špansko ljudstvo si želi miru

Med vojaštvom na obeh frontah se vedno bolj kaže želja po končanju bratomorne vojne

Pariz, 15. decembra o. Po informacijah tukašnje lista »Petit Journal« je nastalo med republikanskim in nacionalističnim vojaštvom na španskih frontah čisto novo razpoloženje. V času ko miruje orožje, si nasprotniki izmenjujejo liste in obsejajo sploh prijateljsko med seboj. Tako so nacionalistični vojski in milicijki v nekem odseku madriške fronte izročili svojim nasprotnikom že več izvodov lista »Heraldo de Aragón«, republikanec pa so jim v zameno poslali več madriških listov. Na obeh straneh kaže vojaštvo vedno večje razpoloženje za pomirjenje.

Poraz čet generala Franca

Madrid, 15. decembra. AA. Havas: Vojni ministrstvo je objavilo sredi ob 21.30, da so republikanske čete odbile napad nacionalistov pri Guadarami in Santa Maria de Arene pri Madridu. Nacionalisti so imeli težke izgube.

Franco za boj do popolne zmage

Salamanca, 15. decembra AA. Ugledna osebnost je izjavila Havasovemu dopisniku, da ni misliti na posredovanje, ker so nacionalisti začeli borbo, ki izključuje vsak kompromis. Dasi je lep nagib, ki je vodil to delo, se vendarle vidi, da ljudje, ki so pripravljali ta predlog o premirju, niso vedeli, kakšen je dejanski položaj v Španiji.

Tudi Danska se bo oborožila

Kodanj, 15. decembra AA. Na letnem sestanku zveze danskih novinarjev je imel minister Stauning govor, v katerem se je med drugim dotaknil tudi vojaških vprašanj. Dejal je, da posajja vera v mednarodni mir z vsakim dnem manjša, obenem pa pada tudi upanje v razorožitev. Tekmovanje v oboroževanju velesil ne more imeti za Dansko nobenih posledic, kljub temu pa mora država na obrambo upoštevati vojaškotehniški razvoj tujine. Obrambne sile za varstvo nevtralnosti se morajo preurediti. Če bi v Evropi nastal oborožen spopad, mora Danska kakor že nekoč prevzeti vlogo nevtralne države. Danska v nobenem primeru ne sme dovoliti, da bi jo izrabile države katerekoli skupine.

Arabci proti Angležem

London, 15. decembra. AA. »Daily Telegraph« piše, da je voditelj arabskih upornikov Fauzi bej po končani stavki v Palestini pobegnil v Irak, kjer sedaj pripravlja armado, s katero misli izgnati Angleže iz Palestine. V Iraku vodi sedaj propagando proti Angliji. V Bagdadu menijo, da je ta propaganda zelo nevarna, ker uživa podporo nekaterih vplivnih osebnosti.

Avstrijsko jeklo za Italijo

Rim, 15. decembra w. Ministrski svet je odobril zakonski odlok glede dogovora z avstrijsko vlado o uvozu jekla v Italijo.

General Franco je rekel: »Med nami in ono zločinsko tolpo ne more biti kompromisa. Nemogoče je sporazum med nami in izdajalec domovine in veri! Borba se lahko zaključi samo z brezpogojno zmago nad rdečimi.«

Slabo vreme onemogoča večje operacije

Avila, 15. decembra g. Snežni viharji in veliki mraz, ki divjajo že nekaj dni, onemogočajo vojaške operacije na vseh frontah. Na obeh straneh čete zelo trpijo zaradi neugodnega vremena.

Irski prostovoljci na poti v Španijo

Galway (Irsko), 15. decembra g. V turkašjem pristanišču se je davj zbralo tisoč irskih prostovoljcev, ki so jih pod vodstvom poveljnika irskih prostovoljcev O. Duffyja, pridobili v vseh delih Irše za borbo proti madriški vladi. Prostovoljci so vkrcali na parnik, o katerem se ne ve, katere narodnosti je in ki bo odplul v Španijo.

Aretirana duhovnika

Valencia, 15. decembra AA. V vasi Aravaj so napravili hišno preiskavo pri dveh duhovnikih. Našli so mnogo orožja in dinamita. Oba duhovnika so aretirali.

Ostavka predsednika BIZ

Basel, 15. decembra. z. Dosedanji predsednik Banke za mednarodna plačila Pitt je sporočil upravnemu odboru, da bo podal ostavko na svoj položaj, ker je kot guverner nizozemske Narodne banke preveč zaposlen. Upravni odbor je njegovo sporočilo vzel na znanje in določil za njegovega naslednika Nizozemca Beyena.

Konec stavke ameriških mornarjev

New York, 15. decembra. z. Velika stavka mornarjev na zapadno-ameriški obali, pri kateri je sodelovalo nad 50.000 mornarjev, je bila sinoči končana. Stavka je trajala 48 dni in je povzročila ameriškem gospodarstvu nad 35 milijonov dolarjev škode. 230 parnikov, ki je bilo zaradi stavke priklenjenih na luke, je večeraj zopet naložilo tovore in se pripravilo za odhod.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Borzna poročila.

INOZEMSKÉ BORZE
Curih, 15. decembra. Beograd 10, Pariz 20.25, London 21.34, New York 43.875, Bruselj 73.50, Milan 22.925, Amsterdam 236.775, Berlin 175, Dunaj 79.20 — 81.20, Praga 15.36, Varšava 81.90, Bukarešta 3.25.

Politični obzornik

O, to je pa nekaj strašnega!

Skerbec-Sabothyjevo glasilo »Gorenjec« poroča, da so katoliški dijakom na gimnaziji v Kranju, ki so hoteli pristopiti k dijaškemu društvu »Jugoslovan« postavili pogoji, da »morajo podpirati kulturno edinstvo in ne vem kaj še«. Skerbec-Sabothyjevo organ se radi tega kajpak silno razburja in ogorčeno vzklika: »To so znane metode! Saj so včasih kar na debelo pobirali take podpise. Če pojde tako naprej, bo moral kmalu vsak dijak že za izpričevalo prinašati take podpise, ali celo za sprejem na zavod. Ta bo lepa!« —

Je, faktor je razvidno, že kulturno edinstvo s Srbi in Hrvatmi nekaj strašnega in poslastnega. So torej bolj papirski, kakor pa-pir sam — rekli bi seveda radi nekaj drugega, pa saj celo pokojna Avstrija ni imela posebnih pomislekov proti kulturnemu edinstvu Slovencev s Hrvatmi in Srbi in vsaj odkrito ni zavirala teh težej, ako tudi je skrivaj na vse načine spetkarila proti njim. Bilo je pač sram, da bi javno nastopila proti kulturnim stremljenjem.

Gospodarsko posredovanje

Po poročilih iz Beograda se tamkaj mudi ravnatelj Gabrovšek iz Ljubljane. Njegovo bivanje je zgolj gospodarskega značaja in nima nobenega političnega ozadja. Gabrovšek je posetil več ministrov in visjih uradov. Poučene osebe zatrjujejo, da je njegov prihod v Beograd v zvezi z zakonom v zaščito kmetov.

Mladinsko glasilo JRZ o separatizmu

Mladinska organizacija JRZ v Beogradu izdaja svoje glasilo »Zajednice«. V svoji zadnji številki je tist priobčil zelo zanimiv članek, ki nosi naslov »Separatizem in demokracija«. Pisec članka povdarja: »Z ustanovitvijo Jugoslavije je odpadel vsak razlog za plemensko podvojenost, separatizem je razumljiv kot dedna preostlost, toda danes v času novih spremenjenih gospodarskih in političnih odnosov med našimi plemeni, je separatizem odveč kakor slepič, on je časovni anahronizem in nima več svoje stalne stvarne podlage. Jasno pa je, da je naša klerofašizem z balastom bedaste srednjeveške vzgoje, v katerem vzgaja mladino, koketirajoč z Mussolinijevim Hall-jo, s svojim zaprtim pogledom na svet, mrze besno vse, kar je jugoslovensko, je glavni predstavnik separatizma. Toda danes, ko se v okviru JRZ poraja novo in zdravo jugoslovenstvo, ni več mesta v državi separatističnim strujam!« — Rado-vedni smo, kaj poredi na to enunciacijo gospoda okrog »Slovenca«.

„Ogabni pamflet o terorju“

Pisec o govoru ministra Dragiša Cvetkovića v Gornjem Milanovcu, je »Hrvatski Dnevnik« pripomnil, kar smo takrat tudi zabeležili, da je treba uvaževati »zelo značilno pismo, ki ga je razposlal dr. Maček v zvezi z občinskimi volitvami. V tem pismu, ki je zelo karakteristično in važno, je razložil dr. Maček svoje stališče na način, ki ne dopušča nobenega dvoma več«.

»Slovenec« je ponastil to izjavo »Hrv. Dnevnik« in ji dodal to-le svojo opazko: »Tega pisma, ki bi naj odstranilo vse dvome in nejasnosti, pa nismo mogli nikjer najti v javnosti. — O isti stvari piše sedaj tudi »Glasnik JRZ za savske banovine« v članku, ki se nanaša na občinske volitve in ki nosi naslov »Teror«. JRZ je izjavila, vala pri občinskih volitvah, povdarja član- kar, sijajno zmago. Nasprotniki so zaradi tega kar pobesneli in skušajo sedaj krivdno za svoj poraz zvaliti na teror s strani oblasti. Članek nato nadaljuje: »Da, priznavamo, bilo je terorizma, toda pojasniti bomo, s katere strani. JRZ je na usta dr. Stojadinovića izjavila, da so te volitve svobodne. To so v svojih gorih potrdili tudi ministri in ugledni člani JRZ. Upravni aparat je dobil strogo povelje, da se ne sme na noben način mešati v volilno borbo, in je to povelje tudi poslušal. V kolikor se je kak posameznik pregrešil proti izdanim navodilom, je bilo to samo na korist opozicije, nikakor pa ne na korist JRZ. Kjer so se dogodila nasiljstva, se je to zgodilo s strani opozicije in so bili zato v nekaterih krajih volitve prekinjene. Zato je zares žalosten slučaj, da so te letake, katerih vsebino so priobčile celo brnske »Lidove Novine«, podpisali uvaževani možje in voditelji opozicije. Mi smo še vedno pripravljeno verjeti, da nimajo ti ugledni prvaki nobene zveze s temi lažmi in da so bili njihovi podpis stavljeni brez njihovega znanja na te ogavne pamflete.« — Stvar s »zelo značilnim in važnim pismom dr. Mačeka« je s tem pač dovolj pojasnjena!

Vremenska poročila

Vremensko poročilo SPD
Dom na Komni: — 2, zapadlo 20 cm snega na 60 cm debelo podlago. Smuka izvrstna, pot do doma zgažena.
Sv. Janez ob Bohinjem jeneru: 3, oblačno, rosi.

Velika kriza kemičnega laboratorija

Kakor v alkimističnem laboratoriju...

Ljubljana, 15. decembra. Včeraj dopoldne so bili zastopniki dnevnega in akademskega časopisa povabljeni v kemični inštitut. Namen je bil nedvomno dosežen; pred novinarji se je razkrila beda in stiska enega najvažnejših inštitutov univerze v vsej svoji osupljivi strahotnosti. V inštitutu, kjer so se rodila znanstvena dela svetovnega slovesa, delujejo učenjaki, profesorji in učenjaki ter dijaki s pravo mučenjsko požrtvovalnostjo in vztrajnostjo. Morali bi si ogledati kaj bi inštitut v kleti realne v Vogovi ulici in sprevideli bi, da ni niti sence priručnika v besedah o mučenstvu.

IZJAVA REKTORJA DR. M. SAMCA

Po ogledu prostorov je novinarje sprejel rektor prof. M. Samc, organizator kemičnega inštituta in avtor znanstvenih del, ki so si pridobila v mednarodnem znanstvenem svetu velik sloves.

Najprej se je zahvalil novinarjem za zanimanje, nakar je predvsem naglasil, da je vse slabo, kar smo videli v inštitutu po svoji zunanosti, da se pa v teh mračnih kletih skriva tudi mnogo dobrega, česar nismo mogli videti, in sicer vztrajnost, dijaštva, ki vztraja tudi, ko ga kaj boli. Kljub vsemu si je naša šola pridobila dober glas, je dejal g. rektor, in nezaposlenih absolventov kemije sploh ni.

Zelo bi, da bi naša šola še napredovala ter dosegla še večji ugled. Zato bi pa bilo treba nuditi primerne pogoje. Vendar ne smemo biti nehalni. Ne vem, kaj bi bilo z našim inštitutom, če bi nas ne vzela pod streho Kranjska hranilnica. L. 1919 smo se preselili v to klet. Prišli smo, nekaj zaboj, gorilniki in električnari. A takoj smo začeli delati. Stasom se je inštitut razvil dokaj dobro. Prostor zanj pa seveda ni primeren. Zlasti je premajhna njegova kubatura, do čim bi površina za sijo še zadoščala. Ti prostori nudijo mnogo premalo zraka. Kemik potrebuje za svoje delo še posebno zračne prostore, ker se zrak pri njegovih eksperimentih kmalu izpravi. Nedostatek teh prostorov pa je zlasti v tem, da leže v zemlji in nimajo dovolj dnevne svetlobe in ne primerne zračne cirkulacije. Zrak se dovaja po vodnih jaskih, ta cirkulacija pa ni primerna za trajno uporabo. Pozimi delo zaradi tega še ne trpi znatno, vpravi nevrozdrav, pa v letih prostih pletih, ko se začne stene in strop zaradi razlik temperature rostiti, tako da so nekateri meritve sploh onemogočene. Velik nedostatek teh prostorov je zlasti, da nimajo predavalnice. Kemiki so gosti rektorji v njeni predavalnici, ki leži tako od-

ročno od inštituta, da morajo hoditi vanj čez dvorišče ter prenašati instrumente, da ležijo po hodnikih, stopnicah in na prostem od vsakega vremena. To trajno ni vzdržno.

V gnetnem oziru preživlja inštitut krizo, zlasti zdaj, ker ni bil dosežen sporazum glede najemnine. Prostorji so last Banovinske hranilnice. Ministrstvo je zahtevalo 20% znižanje najemnine, na kar pa hranilnica ni pristala. Zato vodstvu inštituta ne kaže drugega, kakor da odpove najem. Ker nima dovolj kredita za najemnine. Ne morem obsojati nikogar, obe stranki se lahko zagovarjala vsaka od svoje strani.

Edina rešitev se mi zdi v zidanju poslopja za inštitut. Ko se bilo spomniti zagotovilo, da inštitut univerzitetne knjižnice, smo se sestali profesorji kemije, zastopniki Akademске sekcije in banke uprave. Na sestanku je bila priznana prednost zidanja poslopja za kemični inštitut pred drugimi potrebami naše univerze. Po prvem načrtu bi zidali v dveh etapah; najprej predavalnico in eno etazo za laboratorije, in sicer po prof. Vurlikovem načrtu za zidanje celotnega prostora kemije. Pozneje so morali ta načrt zavreči, ker se je spremenil regulacijski načrt. Zdaj je izdelal načrt prof. Plečnik. Po tem načrtu bi bili v enem krilu vsi laboratoriji s predavalnico. Po dozdajšnji tega trakta bi se lahko takoj izselili iz reaktorja.

Bi sem v Beogradu, kjer sem na prietojnih mestih prikazal kritično položaja našega inštituta. Dosegel sem, da bi bil dovoljen letni kredit 218.000 Din. Kar odgovarja po sodbi 2.250.000 Din pri Hipotekarni banki. Ta znesek bi po sedanjih cenah zadostoval za zidanje poslopja. Stvar ministrstva proste je zidati, da oboviti to idejo in podpre našo zahtevo. Vas, na prošim, da nas podprete v javnosti ter pravilno prikažete položaj našega inštituta.

Ko smo se poseljavali od g. rektorja, je napol v žali deial: Upam, da vam elab zrak ni preveč škodoval.

Toda v tem je več tragičnega kakor zabavnega: ko smo prišli iz mračne kleti skoraj omamljeni, smo si na zraku globoko oddahali. Tako sladek je bil ljubljanski zrak, čeprav je bilo mešano ter kakor pravimo neznošno ljubljansko vreme. Spodaj v kleti so pa ostali živi ljudje, ki se v etrupnih plinih živijo naši znanosti v dobrih splošnostih, v dobrih tolikih, ki pozabljajo nanie. Novinarje tako dožnost nam narekuje, da prihodnjič opišemo razmere v inštitutu, da smo jih spoznali neposredno s svojimi očmi in — pljuči.

Roditeljski sestanek

Ljubljana, 15. decembra. Društvo Šola in dom III. drž. mešane meščanske šole v Ljubljani—Moste je imelo v nedeljo zelo dobro obiskanih roditeljskih sestankov, ki je seznanil starše z mnogimi vzgojnimi vprašanji. To je obnem tudi I. sestanek nove, že popolne šole, ki ima poleg 4 razredov še 5 vzgojnih, skupno 9 razredov s 323 učenci. — Po pozdravnem nagovoru je v. d. upr. g. prof. Mesojedec Mirko seznanil starše z novimi učnimi načrti, ki so uveljavljeni že letos za I. II. in III. razred. Meščanska šola se je s tem pretvorila v strokovno šolo, mesto da ostane to, kar je bila: praktična šola. Slovenščini naj bodo odkazane poudariti 4 tedenske ure. Prav posebna škoda pa je, da se je mladini v višjih razredih odvzelo risanje, ki je za praktično življenje velikega pomena. Pevski pouk bi moral ostati neomrjen, enako ženska ročna dela v vseh razredih. Od neobveznih predmetov naj bi se delansko poučevalo tudi glasbo in kulinarijo. Vsi navzoči so pripravljeni izvajati in tozadevno resolucijo je podpisalo 111 roditeljev, ki prisostvovali. Na sedanjih učnih načrtih nekoliko popravili.

G. prof. Černeva je podala lepe misli o psiholoških posebnostih mladine in vsi navzoči so ji bili hvaležni za poljudno in razumljivo tolmačenje duševnih pojavov. O temsihi zvezi med šolsko in domačo vzgojo je govoril g. Bažd Franc, ki je priporočil staršem vztrajno delovanje obeh vzgojnih faktorjev. Starši naj bi postopek še prihajali v šolo, da ovpršajo po vedenju in napredku otrok.

O versko moralni vzgoji v družini je razvil svoje misli g. Jenko Mihael, veroučni nadzornik lene zglede staršev in obnovitev resnično verskega življenja, za kar je žel odobranje vseh.

Vinska razstava v Ormožu

Ormož, 13. decembra. Ze nekaj časa vlada mrtvilo in zastoj v naši vinski trgovini. Zato se je to pot, kakor lanske leto odločilo tukajšnje Kleinarsko društvo in organiziralo vinsko razstavo s sejmom, ki se bo otvoril 15. decembra.

Letošnje vino je kvaliteto na višku, samo, da ga je bolj malo. Zato pa drža vinogradniki cene enotno, vinski trgovci pa so za hip malo popustili, toda povpraševanje in zmanjšanje za vinski sejem je velikansko. Vinogradniki iz ljubljanskega in ormoškega okolišja pridno drže svoje cene, ki se gibljejo od 2 Din navzgor. Srednje blago se ponuja po 2,50 Din, 3 in 3,25 Din, prav dobro pa po 3,50 do 4 Din. Sortirana vina pa od 4 do 5 Din navzgor.

V vinski razstavo bo brez dvoma prenehal zastoj v trgovini in položaj našega vinogradništva se bo zboljšal. Saj pa je tudi skrajni čas. Prišel je pritisk davčne uprave, trgovcev in drugih upnikov, ki terjajo svoje zaostanke, katerih pa vinogradniki ne morejo plačati. Biža se tudi žimo. Vinogradniki so moral svojo deco obeti ter jo preskrbeti z živili. Ali naj lelo zopet vživa živinico so? Ormož pa naj boš in lačni hodijo v šolo? Sedaj je čas, da se reši to vprašanje in se našega ubogega vinogradništva pošljeno preoblikuje čez žimo, ki bo dolga in ostra.

Rok za prijavo vina na razstavi je že potekel. Na razstavo so pripuščena vsa vina iz sortiranih in mešanih nasadov iz ormoškega in ljubljanskega okolišja. Prijavljenih je že veliko razstavljavcev, količina vina pa znaša že precejšnje število vagonov.

Vsi vinogradniki bi radi prodali vino po ugodnih cenah. Kleti po slovenskih gorah se polne najboljšega vina. Do sedaj ni bilo k nam pravih kupecv. Vinogradniki ormoških in ljubljanskih gorah so vse premalo organizirani. Mnogo jih prodaja vino po gostinjah, kjer iščejo kupce. Drugi pa to izrabljajo in stavijo za najboljšo vino sramotno nizke cene.

Na vinski sejem in razstavo se vabijo vsi trgovci in gostilničarji.

Revija naših krajev

Ljubljana, 15. decembra. Ob zaključku četrtega leta svojega izhajanja je revija »Jugoslovanski turisti pravkar izdala posebno lepo urejeno in opremljeno božično zimsko število, posvečeno predvsem slovenskim krajem. Že naslova stran, ki je izdelana v srebru in jo krasijo umetniška slika našega znanega fotomaterja A. Korniča, je posvečena s sliko »Zimski paradiz na Rožici Sloveniji«.

Iz bogate vsebine najnovejših številke »Jugoslovanskega turistice« omenjamo uvodni članek dr. R. Marna »Jugoslovanska kultura v zmir, Panjov članek »Zima v Gorskem Kotaru«, zanimivo poročilo »Slovenski turistični kraji vam sami pripovedujejo o svojem delu in o svojih uspehih, v katerem odgovarja deset naših najvažnejših letovišč in zdravišnih vprašanj uredništva revije glede njihovega lokalnega in našega splošnega turškega prometa, Rihterštev članek »Pomen sporta za telesni razvoj naroda«, Regaljeve članke »Zimski motivi; iz Kranjske gore in Planice«, »Nekaj besed o Sv. Lovrencu na Pohorju«, »Dela Ljubljane za turistični promet« s poročilom o delovanju ljubljanskega mestnega Turistoprometnega sveta in poročilo poročila »Danes okoli Gospe Svelce, Zupančičev članek »Za povzdiž tujeskega prometa na Dolenskem«, v katerem naševa pisec glavne zapreke uspešnega razvoja tujeskega prometa v naših dolinskih krajih in zahteva, da se birokratski predpisi glede železniških olajšav za obiskovalce turističnih krajev prilagodijo stvarnim razmeram, a ne nadmorski višini, Vojličev poročilo delu Turističnega sveta sveta, »Beli sport na našem Jugue in »Zadružbina kraljev: Južna Srbija, Strašniško-Pohorje in njegovi planinski domovi, Vekaričeve spomine »Priča starega Dubrovnik« in na poslednjem zanimiv Pevalov članek »Najprejšnji zimski sporti: smučanje, sankanje, drsanje

in hokej. Kakor vidimo iz naslovov posameznih člankov, je revija vsebinsko zares bogata in postra, prav tako pa moramo poudariti tudi ilustracijsko stran najnovejših številke, ki je redko izbrana in dovršena. Največ fotografij je pripravi naš znan fotomater Fran Krašovec, ki je res mojster v posnetkih prirodnih lepot, poleg njega pa so zastopani še Ante Kornič in drugi.

Revija, ki jo že četrto leto res okuano in smotno urejuje g. Vladimir Regally, tiska Narodna tiskarna, ki je svoje delo opravila na vzoren način in s tem že itak veliko učinkovitost revije, ki se tiska na umetniškem papirju še bolj poudarila.

Jugoslovenskemu turistu, ki ga topio pripravljamo, želimo v petem letu izhajanja še dosti uspehov na polju našega tujeskega prometa.

Človek in paragraf

Ljubljana, 15. decembra. Včasih je apadalo v okvir dobrih manir, navad in prav za prav že k tradiciji, da so povabili volilce na »volilni golaž«, katerega so dajali tudi v obliki cigar ali denarja. Nihče se ni zaradi takih uslug do volilcev razburjal in tudi paragrafi ni bilo, ki bi odobravale volitev prepovedovali in kaznovali. Leta 1931 smo pa dobili paragraf 73 volilnega zakona, zaradi katerega se je moralo zadnje dni zagovarjati več obtožitev, ki so ponujali volilec darila v denarju in cigarah.

Pri septembrskih občinskih volitvah v Logatcu je bila agitacija za obe listi, to je za gospodarsko listo Gregorja Tršarja in za listo JRZ Antona Matka, precej živahna. Andrej in Franc sta imela smolo, da sta ponujala denar in cigare dvema volilcema, da bi volila Tršarjevo listo, pa sta bila ta dva pač taka človeka, ki sta se spoznala na 73 volilnega zakona in vrhu tega še odločna politična nasprotnika Tršarjeve politike. M. in G. sta bila ovadeni in sodnik poideenju je v Ljubljani obsojila na 7 dni zapore in na 120 Din denarne kazni, toda pogojno za 1 leto. Tako se torej zgodi, da se pojavi nenadoma paragraf, ki spreminja stare navade in običaje v kaznovanje dejanj.

Sodniški odmev volitev v Kamniški Bistrici je bil tudi zanimiv. Po volitvah so se zbrali možakarji v neki gostilni v Kamniku. Pili so in se razgovarjali. Med gosti je bil tudi g. H., ki je med pogovorom obudil spomine na prejšnje volitve. Našel se je človek, ki ga je zanimal, da je žilji predsednika volilnega odbora v Bistrici g. Novaka. Novak je vložil proti g. H. tožbo. Prišlo so izjavile, da je g. H. v gostilni rekel: Mene ni sram, da sem jih obudil, 12. njega pa ni sram, da jih je obudil 160! V mislih je imel baje gospoda N. Obtožene se je zagovarjal, da ni imel v mislih tožitelja, temveč je samo v splošnem rekel, da so pri prejšnjih volitvah preganjali volilne odbore, zlasti pa, ko so Cerarja ogoljufali za 160 glasov, pa jih pustite v miru.

Glavna obremenitva priča, nek Osolnjak, je moral prisesti, da je obtožene izrekel inkriminirane besede. Na podlagi tega pričevanja je bil g. H. obsojen na 14 dni zapore in na 120 Din denarne kazni pogojno za eno leto. G. H. kazni ni sprejel in je takoj prijavil priziv in revizijo.

Pred dnevi smo poročali o g. Kofariju, ki je bil obtožen, da je hotel podkupiti mliničarja, ko je uvozil v Ljubljano usnje na tovornem avtomobilu. Po zaslišanju še priče mliničarja Hribernika je sodnik obtožence oprostil v dvomu ali je ponujal denar, da bi podkupil mliničarja ali da bi mu mliničar naredil uslugo, da ne bi na dežju tehtal usnja. Državni tožilec se ni zadovoljil z oprostno razsodbo in je prijavil takoj priziv.

Divjaški napad

Radeče, 14. decembra. V Magojniku, malem naselju nad St. Rupertom, ima domačijo Sešek Anton. Pri njem je staloval kot previzkar njegov tast, oče prve Seškovice žene, Staremu previzkarju se ni baje preveč dobro godilo. Glas o slabem ravnanju je prišel večkrat na uho tudi njegovi drugi hčerki, ki je poročena na Tomažičevem gruntu v Javorju pri St. Rupertu. Tomažičeva se je odločila napraviti konec z očetovim previzkarstvom ter se je napotila v Magojnik k Seškovi. Z gospodarjem sta se v precej ostrih besedah razgovorila zaradi ravnanja z ostarelim gospodarjem. Nalo je velela hči svojem očetu, naj gre z njo, češ da bo staloval odlej pri njej na Javorju. Vsa vesel se je odpravil oče na pot in si je naložila hčerka majhno očetovo kramo na ramo, etarj mož pa je ob palci krevcal za njo.

Ko sta bila oba kake pol ure oddaljena od prejšnje očetove domačije in je starček ves radosten sledil svoji hčerki, je pridrel za njima napadalec. Molče je napadel Sušarja in njegovo spremenišvalko in ju je s kolo večkrat oplazil. Oba sta zadobila precej nevarnih poškodb. Napadalec je pobil starčka na tla, kjer ga je pustil nezavestnega in vsega v krvi. Po grobovinskem napadu je pobegnil napadalec v svinico, hčerka pa je hitela klicati ljudi. Njej in starčku so nudili prvo pomoč kmetje, ki so ju naložili brž na voz in prepeljali v Radeče k zdravniku. Zdravnik je ugovoril nevarne poškodbe. Sušar ima prebito lobanjo. Pa tudi ostale rane so nevarne. K rani imajo Sušarjeve pri nas sorodnike in so spravili starčka v oskrbo pri njegovi radeški vnukinji.

Stanje starega poškodovanca je resno. Spomin ga je že popolnoma zapustil in vse kaže, da bo slaboumen in hrom, če sploh ostane živ.

Tomažičeva je obveščila o zločinskem napadu orožnike, ki so ugovorili, da je napadalec hlapec pri Seškovi v Magojniku. Tako so orožniki domnevali, da je mladi fant za peljan in da so ga k napadu pregovorili drugi. In res je fant priznal, da ga je nagovarjal njegov gospodar Sešek, Sušarjev zet.

Iz Ormoža

— Za pocenitev električnega toka. Pri nas se večkrat razpravlja o previsoki ceni električnega toka. Interesenti, zlasti obrtniki pa tudi ostali konzumenti povdarjajo potrebo pocenitve električnega toka, ki prihaša s Fale, s katero ma električna zadruga sklenjeno vnapre večletno pogodbo.

— Bitka med cigani. Nedavno se je vnela v bližini našega mesteca huda bitka med cigani, ki jo je povzročila lepa ciganka, v katero je bil zaljubljen mlad cigan. V neki gostilni so močno popivali ter se slednji precej napili. Prvi cigan je poslal ljubosumen na svojega tovariša, ki je bil s svojim vedenjem preveč ljubeznjiv naraven lepi cigan. To je dalo povod, da

sta se cigana spoprijela. V bitko so posegli tudi tovariši, nekateri so vlekli na eno, drugi pa na drugo stran. V strahu, da bi jih ne prišli, so jo popihali v temno noč.

— Kmetje kotijo živino in prodajajo meso. Pred božičem so pričeli naši kmetje, kakor vsako leto, klati živino. Klavci so sedaj prišli na svoj račun, vidiijo od hiše do hiše ter dobe za zakol malega prašiča 20 Din, za večjega pa 30 Din ter so poleg tega preskrbljeni s hrano in pijačo. Zadnje čase se opaža, da kmetje pridno ponujajo meso po mestu. Kilogram svežega svinjskega mesa stane od 8 do 10 Din, prekajenega pa 10 do 12 Din. Goveje meso pa se dobi že za 6 Din. Z razprodajo mesa po hišah pa posega kmetje v delokrog naših mesarjev in ki iz razumljivih razlogov ne gledajo preveč prijazno na to akcijo. Opozorjamo naše kmetovalce, da morajo javiti zakol živine predhodno mesoagledniku, ki pride vedno pregledat živino, če je zdrava za zakol. V nasprotnem primeru se lahko pripeti, da jih zadene občutna kazen.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Turek, 15. decembra katoličanski: Irenej, Kristina.

DANASJNE PRIREDITVE:

Kino Matja: Irena.
Kino Ideal: Krik prireje.
Kino Sloga: Otroci sreče.
Kino Union: Trije snubci učiteljske Krišne.

Kino Kodeljevo: Pravica prireje.
Prjadoslovno društvo: predavanje docenta dr. Reya »Kako nastane vremenska napoved ob 20.« v Delavski zbornici.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6 Hočvar, Celovška cesta 62, Gartner, Moste, Zaloška cesta.

Iz Trbovelj

— Seja občinskega odbora. V sredo, 16. t. m. bo imel novoizvoljeni občinski odbor svojo prvo sejo. Seja se bo začela ob 16. uri s poročilom o izidu volitev dne 6. t. m. nato pa bo nagovor predsednika občine in zaprisega novega odbora, nakar prevzame nova uprava posle. Poleg določitve delovnega načrta novega odbora bo tudi konstituiranje občinskih organov in sicer bodo volitve v občinsko upravo, v krajevne šolske odbore Trbovlje, Trbovlje-Vode, Sv. Katarina, Sv. Planina, meščanske šole, občinskega kmetijskega odbora, zdravstvenega odbora, gradbenega odbora in občinskega cestnega odbora.

— Obratovanje v januarju: Rodnik bo tudi v januarju obratoval 19 dni, kar je dokaz, da se je v letošnji zimi položaj v naši dolini le nekoliko zboljšal, kajti letos v januarju se je obratovalo le 16 dni, torej so bili v letošnji zimi stanje le nekoliko zboljšalo, dasiravno zima zaenkrat za rudarstvo ni baš ugodna. Verjetno pa je, da utegne pritistiti okrog praznikov in da se bo zavelela v pozno pomlad.

— Praznovanje sv. Barbare: Letos se je praznovanje rudarskega praznika Sv. Barbare nekoliko zakasnilo, kajti prejšnja leta so rudarji praznovali svoj stanovski praznik skoraj vedno prvo nedeljo v decembru, t. j. okrog 6. decembra vsako leto. Letos pa so bile tisto nedeljo v Trbovljah občinske volitve in pred temi se je umaknila celo tradicija. Čeravno se je praznovanje rudarskega praznika letos zavleklo za cel teden, se je večeraj dopoldne zbralo na zapadnem obratu in pred rudniško glavno pisarno veliko število rudarjev in nameštencev. Rudniško uradništvo se je bilo skoraj korporativno zbralo in ko so prinesli iz poslopja starodavno rudarsko zastavo s sliko Sv. Barbare, je krenila množica povorka z delavsko godbo in močno četo uniformiranih rudarjev k službi božji v farno cerkev. Rudarska povorka se je nato vrnila pred rudniško glavno pisarno, kjer je bila zastava zopet shranjena, nakar so se delavke in nameštenci množice razšle. Hrupnejše praznovanje rudarskega praznika je pa tudi letos izostalo, ker se rudarstvo kljub trenutnemu zboljanju nahaja pač še vedno v krizi.

— Nevarnost za naše ceste: Če bo sedanje vlažno in deževno vreme trajalo še nekaj časa, se utegnejo naše ceste, zlasti banovinska cesta, popolnoma pokvariti. Težka tovorna vozila, omnibusi in avtomobili jo močno frekventirajo, zato postaja sprito omehčani temeljev vedno bolj izrabljena, tako da tudi strganje cestnih delavcev ne more odvrniti nevarnosti vodnih kotanj in jarkov, ki se vedno pogosteje pojavljajo na celi progi od kolodvora do Trbovelj. Treba bo, če kmalu ne nastopi občutnejši mraz, ki bi izravnal nastale jame, kotanje in jake, čisto čimprej popolnoma nasuti z debelejšim gramozom, da se tako zopet utrdijo temelji ceste, ki so že nevarno omehčani. Sedaj bi se dalo to še z manjšimi stroški popraviti, pozneje pa bo to zvezano z neprimerno večjimi.

— Skiptično predavanje SPD. V četrtek 17. t. m. ob pol 8. zvečer bo predaval v Sokolskem domu v Trbovljah g. Franc Hvastija o vzponih na Matterhorn in Zinalrothorn. Krasne slike Ing. Avčiča bodo pojasnjevale letošnje ekspedicije SPD v Švico. Vstop prost. Vabljeni vsi.

Radionrogram

Sreda, 16. decembra
12: Slavne pevke (plošče). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13:15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 14: Vreme, borza. — 15: Mladinska ura: Stara kamena doba v Sloveniji (g. prof. Srečko Brodar), Ročna dela: Kako si naredimo jaslice (g. Zdravko Omerza). — 18:40: Racionalizacija industrije (g. Avgust Kuhar). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19:30: Nac, ura: Vprašanje gročajnega in pokojniškega zavarovanja trg. in privatnih nameštencev kraljevine Jugoslavije (Djordje Djordjevič) Bgd. — 19:50: Uvod v prenos. — 20: Prenos opere iz Narodnega gledališča v Ljubljani. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar). V II. odmoru: Čas, vreme, poročila, spored. — Konec ob 22. uri.

Trasiranje proge Črnomelj — Vrbovsko

Železniški trikot v Sevnici — Trasa je dolga približno 43 km

Črnomelj, 13. decembra. Bodoča proga Črnomelj—Vrbovsko se ne bo odcepila od obstoječe železnice na postaji Črnomelj, temveč neke pred njo ter bo šla potom zapadno mimo Črnomelja in dalje proti Dragatušu in Vinici ter mostu čez Kolpo v bližini vasi Učakovci, kakor to kažejo količki, s katerimi je zaznamovana trasa. Od Učakovcev pojde trasa mimo vasi Severin, Jadrin in Nadvučnik na sedlo med dolino Kolpe in Dobre, kjer bo okrog dva km dolg predor. Slednji je v trasi prikljucek na sušasko progo v bližini postaje Vrbovsko. Vsa trasa je dolga približno 43 km.

Črnomelj dobi na zahodni strani v bližini Kanizere in vasi Kočevje novo postajo, ki bo oddaljena od glavnega trga kake polgred kilometra. Sedanja razdalja je malo manjša od postaje Nova postaja bo ležala ob lepi cesti in bo spojena s starim kolodvorom. Mestna občina bo imela zaradi tega precejšnje izdatke, toda v bodočnosti bodo ti izdatki vsi kriti saj bo današnja železnica ogromno koristila ne samo Črnomelju, marveč vsej Belokranjski. Vsa Dolina v Dragatušu in zahodno od Lahinja v katerih so posejane vasi bodo imele ogromne koristi. Velik interes pa bodo imeli tudi prebivalci preko hriba okoli Starega trga i. t. d. Nova črnomeljska postaja bo služila torej tudi vsem: Lokca, Kočevje, Svibnik, Pakla Majerle, Dobliče, Jerneja vasi i. t. d. Omenjenim vsem bo skrajšana pot do železnice za več kilometrov. Postaja Dragatuš pa bo središče za vasi Dragatuš, Tomča gora, Breznik, Neraj, Belč vrh, Suhor, Zapodje, i. t. d. Izdatno skrajšana bo pot tudi ljudem iz Starega trga.

Posebej je poudariti, da bi vsi imenovani kraji ne imeli nobene koristi od nove železnice, ako bi se nova proga odcepila od postaje Črnomelj in šla po vzhodni strani Lahinja.

Dala bi se sicer napraviti odcepitev od postaje Črnomelj in voditi progo po dragatuški dolini s tem, da bi se vodila trasa v velikem krogu nazaj in dalje proti Kanizerci. Toda podrebi bi se moralo tik postaje precej hiš in vlaki bi vozili čisto po nepotrebnem tri in pol km po daljši poti kakorekto na izprehod, kar bi stalo železniško upravo velike vsote denarja vsako leto. Trasa sama pa bi naletela na veliko zapreko, namreč na brezno potoka Lahinja, ki bi se ga moralo premostiti z velikim viaduktom, visokim 35 do 40 metrov, dolgam skoraj 200 metrov. Negleda na velike stroške takega objekta, ga izključujejo državni interesi. Postaja Črnomelj bi morali tudi podaljšati, ker bi sicer ne odgovarjala zahtevam na odcep dveh prog. Gotovo se da to napraviti, ali glavno je, da leži postaja v ostrem loku in je zelo nepregledna, tudi bi bilo težko dobiti dovolj prostora za morebitne posebne nove tise. Skozi to postajo pa bodo vozili isti vlaki med Ljubljano in Karlovcem, kakor sedaj, tako severni del mesta zaradi postaje ne bo ničesar izgubil. Od mosta čez Lahinjo bi tekla naprej proga vzhodno od Lahinja po precej zapuščenem kraju do Vinice.

Trasiranje vzhodne trase bi trajalo precej dolgo Čakati bi se moralo na spomlad in ni izključeno, da bi se gradba zaradi tega zopet zavlekla v nedogled. Hitro pa bi se dala izmeriti varianta severnega de-

la trase po dragatuški dolini z odcepom na postajališču Olovce. V tem primeru bi ostalo mesto Črnomelj popolnoma na strani in bi zanj nova proga ne imela nobenega pomena. Ta varianta pa bi imela tudi to prednost, da bi se nova toliko važna železnica izognila tudi obstoječemu velikemu viaduktu med Olovcem in Črnomeljem.

Železniška proga Črnomelj—Vrbovsko in St. Janz Sevnica pomenja razmeroma dobro zvezo Slovenije z morjem. S to zveznico bo olajšan ves promet, ki teži s štajerskega dela Slovenije proti morju, ker se bo izognil ovinku okrog Ljubljane ali okoli Zagreba.

Proga St. Janz—Sevnica dobro napreduje. Vrhile sta se že dve licitaciji, za katerih je bila huda konkurenca. Prvi del proge je bil izlicitiran na dražbi dne 25. sept. 1935. Ta proga meri le 8750 metrov in je bila naknadno podaljšana še za 570 metrov. Vsa proga od odcepa do mosta na Savi meri 12 km in 10 metrov. Tudi zadnji kos, ki meri 2800 metrov je prišel na licitacijo meseca avgusta t. l.

Za most čez Savo pa se pripravljajo načrti in bo licitacija za most, ki bo stal več milijonov šele naslednje leto. Zadnje čase se mnogo govori, da železniška proga St. Janz — Sevnica ne bo imela direktne zveze z Zidanim mostom, marveč z Zagrebom. Prvotno je bilo namreč tu določeno, da se bo na levi strani Save napravil železniški trikot, s katerega pomočjo bi lahko vozili vlaki direktno z Zidanega mostu prot Novemu mestu. Po izjavah odločujočih ljudi pa predvideva trasa oziroma načrt samo zvezo, oziroma prikljucek nove proge na postaji Sevnici, kar bi praktično pomenilo, da bi moral vsak vlak z Zidanega mosta najprej v Sevnico in od tu šele proti Novemu mestu in obratno. Prentičani smo da se bo zaradi železniški trikot, ki bo omogočil direktno zvezo Slovenije z morjem za kar čakamo že celih 18 let po vojni!

Pri vsem tem je zanimivo, da se je prve licitacije udeležilo 10 gradbenih podjetij iz vse Jugoslavije. Po hudi konkurenci je dobilo gradnjo podjetje inž. Dukič, ki je ponudilo 30% popusta. Prvi oidek proge mora biti zgrajen v 18 mesecih, kar znači, da bo proga dovršena do 26. maja naslednjega leta. Po izjavah odločujočih žiniteljev pa ho že meseca marca, če bo količ kaj ugodno vreme.

Sežigajte smeti

Ljubljana, 15. decembra. Mestno poglavarstvo v Ljubljani je na podlagi sklepa mestnega sveta z dne 3

DNEVNE VESTI

— Napredovanja in odlikovanja v naši vojski. Napredovali so v čin kapitana I. klase kapitan I. klase pehotni Rudolf Pirš, Rudolf Lederer, Anton Novak, Stanko Leben, Ivo Fregel, Norbert Wurzbach, Lav Skodlar, Josip Rijavec, Jakob Blažon, Alojz Pelicon, Stanko Rupnik in Marjan Kostre, artiljerijski: Ivan Strekelj, Anton Korar, Franjo Tušar, Božidar Okorn, Pavle Jezernik, Ivan Ravnik, Zvonimir Bohte, Jože Bertok in Josip Horvat, konjeniški: Josip Golob, Roman Bradaška in Franjo Pintarič, inženjerski: Vladimir Skarlovnik, Miloš Marolt, Milan Kosec, Milan Kopriva, Vladimir Lapajne, Milan Pozder, Josip Solar in Rudolf Merlin, zrakoplovni: Josip Kranjc, Jože Kropar in Ivan Svetlin; v čin poročnika vojnega broda I. klase poročnik bojnega broda II. klase Ivan Hofbauer, Vladislav Kandere in Jože Krvac; v čin kapitana I. klase kapitan II. klase intendantske mornarice Slavko Car in v čin kapitana II. klase sanitetni poročnik dr. Danilo Breziga; v čin poročnika bojnega broda II. klase poročnik fregate Vladimir Pukar, Ivo Rebul, Valimir Kruz, Emil Rajer, Alojzij Mohorič, Matija Lenoh, Ernest Kopriva in Frane Prelog; v čin poročnika pehotni podporočnik Josip Golobič; vpokojen je na lastno prošnjo in odlikovan z redom Jugoslovanske krone III. stopnje žandarmerijski polkovnik Gustav Steinfel; z redom Jugoslovanske krone V. stopnje je odlikovan rezervni pehotni poročnik Anton Juteršnik.

— Odlikovanja. Odlikovana sta z redom Sv. Save III. stopnje direktor državne tvornice svile Alfonz Hribar, z redom Sv. Save IV. stopnje pa njegov pomočnik Vilko Horvat.

KINO

7:30 SLOGA

Danes poslednji! Shirley Temple
OTROK SREČE

21:24 MATICA

Film, o katerem govori navdušeno vsa Ljubljana!

Geraldina Katt (Katinikova)
IRENA
Lil Dagover — Sabine Peters
Karl Schönböck

21:41 UNION

Mariaj Andergast v svoji najlepši vlogi
TRJE SNUBI UCITELJICE KRISTINE
Hans Sühner — Fritz Kampers

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

— Ekskurzija učiteljskega na svetovno razstavo v Pariz. Ekskurzijski odsek JUJ sekolke za dravsko banovino bo organiziral za učiteljske in na njem uvedene sorodnike in znanke 12 dnevno potovanje na svetovno razstavo v Pariz v prvi polovici meseca julija 1937. Tja gredo bi potovali preko Švice, nazaj preko Italije. Med potje si bodo ogledali posamezna mesta in njihove zanimivosti. Posebno pozornost bo posvečal odbor pedagogskim in kulturnim ustanovam. Stroški za potovanje, prehrano in stanovanje, ogled razstave itd. so preračunani na 2.200.— Din. Za znesek morajo prijavljeni plačati v mesečnih obrokih po 275.— Din od decembra do vključno julija 1937. Prijavni rok je do 15. decembra. Naknadne prijave se bodo upoštevale samo po možnosti.

— Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani, ki so se vršili pod predsedstvom direktorja Marolta Nandeta v dneh od 4. do 14. decembra t. l., so se končali s sledečim izidom: S prav dobrim uspehom so napravili izpit sledeči učitelji (ice): pripravniki: Erker Gabriella, Ajdovec, Novo mesto; Grlic Ljudmila, Kopanj, Ljubljana okolica; Hamersak Pavla, Solčava, Gornjigrad; Kos Ana, Sodražica, Kočevje; Košir Franciška, Sv. Lenart, Laško; Kožuh-Svoboda Alma, Naklo, Kranj; Slapar Vera, Studence, Krško. Z dobrim uspehom pa: Cirk Zdenka, Briga, Kočevje; Duša Vekoslava, Mozelj, Kočevje; Ilc Marija, Sodražica, Kočevje; Piric Marija, Radovica, Črnomelj; Skulj Edvard, Gornje Pirnice, Ljubljana okolica in Susteršič Justina, Črnomelj. Novo mesto. Reprobirana pa sta bila 2 kandidata in 2 kandidati. Izpitni odbor.

— Slovenci v Ameriki. V Chicagu je avto do smrti povozil Janeza Erčula. Pokojni je bil star 62 let, doma iz Velikih Lašč. Istega dne je povozil avto v Chicagu tudi 30 let stari Mihaela Novosela. V Clevelandu je pa avto do smrti povozil 36-letnega Mihaela Bukoviča, iz Istre. V Clevelandu sta umrla Peter Sterk, star 55 let, doma iz Predgrada pri Starcm trgu in Janez Struna, star 45 let, doma iz vasi Fuzine, fara Zagradec.

— Nove telepone zveze z inozemstvom. Z odlikom poštne ministrice s 1. januarjem 1937 otvorjen telefonski promet med smarjem ob Pesnici in Strigovo ter Renhausenom in med Tržičem in Spitalom ob Dravi. Taksa za trinitutni pogovor znaša pri prvi relaciji 1,50, pri drugi 2,70 zlatih frankov. Za božične praznike in novo leto od 23. decembra do 4. januarja bodo za polovico znižane takse za telefonske pogovore z Egiptom, Argentino (samo z Buenos Airesom), Brazilijo, Japonsko, Palestino, Urugvajem in Venezuelo.

— Lovci bodo zavarovani. Osrednja zveza lovskih društev kraljevine Jugoslavije je sklenila z zavarovalnico Jugoslavijo pogodbo, po kateri bodo od 1. januarja 1937 zavarovani člani vseh legalnih lovskih organizacij in vsi zaprišejeni lovski čuvaji za primer nesreče. To zavarovanje je obvezno za vse člane legalnih lovskih organizacij in za zaprišejene lovke čuvaje in velja do tudi za primer smrti kot posledice nezgode ter za popolno ali delno invalidnost.

— Staničeva kočja bo oskrbovana za božične praznike, in sicer od 24. decembra do 6. januarja. Smučarji planinci bodo našli v okolici te postojanke najlepše smučišne terene, ker so vsi predeli globoko zasneženi. Ako bodo ugodne snežne prilike, bo pripravljena smučarska tura čez Hribarico v kočjo pri Triglavskih jezerih, ki bo

oskrbovana za božične praznike ter naprej v Dom na Komni. Nosače dobite pri oskrbniku Rekarju Ljostu v Mojstrani, na poti v Zgor. Krmo, koder pelje smučarska pot v Staničovo kočjo. Visokogorska postojanka bo nudila smučarju planincu mnogo božičnega veselja.

— Zahteva po zvišanju plač državnim uradnikom. Novosadska trgovska zbornica je imela v nedeljo plenarno sejo, na kateri je razpravljala o izvozu, kreditni in prometni politiki ter krošnjarstvu. Določila se je pa tudi vprašanja uradniških plač in sklenila naprositi vlado, naj bi vrnila uradnikom draginske dolžade kakor so jih imeli do oktobra lanskega leta. Ta zahteva je upravičena tembolj, ker so se ta čas vse življenjske potrebine znatno podražile.

— Nemško gospodarsko prodiranje na vzhod. V zvezi z nemško gospodarsko širitelko je začela Nemčija gospodarsko prodirati na bližnji vzhod od Avstrije do Perzije. V ta namen je bilo ustanovljeno društvo »Technische Union« v Berlinu, ki namerava ustanoviti v vseh trgovskih središčih južnovzhodnih evropskih držav in v državah onstran Bospora podružnice. Tako podružnica bo ustanovljena tudi v Zagrebu in izdelana je že načrt za njeno poslovanje skozi 5—7 let. Zagotovljen je tudi že kredit v znesku 500 milijonov Din v gotovini in blagu.

— Konkurni in pristne poravnave. Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja v času od 15. do 30. novembra naslednje statistiko: Otvorjeni konkurni v dravski banovini 1. v savski 4. v primorski 1. v moravski 2. Beograd Zemun Pančevo 1. Razglašene pristne poravnave izven konkurni v dravski banovini 4. v savski 2. v vrbski 5. v vardski 2. Beograd Zemun Pančevo 8. potrjene pristne poravnave v dravski banovini 4. v savski 6. v vrbski 2. v primorski. drinski, zetski, dunavski ter Beograd Zemun Pančevo po 1.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo nespremenjeno. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Beogradu, Splitu in na Rabu. Najvišja temperatura je znašala v Splitu in Beogradu 13, v Sarajevu 9, v Skoplju 7, v Zagrebu 5, v Ljubljani 4,5, v Mariboru 1. Daj je kazal barometer v Ljubljani 765,3 mm, temperatura je znašala 2.

— Grozen zločin. V noči od sobote na nedeljo je bil storjen v vasi Jakince blizu Gornje Slubice grozen zločin. Premožni kmet Alekse Grden Peršin je v duševni depresiji zaklal sosedo Franjo Pešeca in težko ranil sosedo Majo Leskoviča, dočim sta njegova žena in sin v zadnjem hipu skočila skozi okno in se rešila. Po zločinu je bil Peršin prezelezo grlo in izkavljen.

— Smrtna obsodba v Dubrovniku. Včeraj je bil pred sodiščem na smrt obsojen 22-letni mornar iz Veleluke Nikola Andrejs, ki je umoril svojo nosečo zaročenko Nevenko Banič. Dekle je bilo nosečo že devet mesecev in čez nekaj dni bi morala poroditi. Andrejs jo je umoril iz strahu pred posledicami ljubavnega razmerja z njo.

— Nevarna ciganska trojica. Orožniki za sledenje 42letnega cigana Jureta Jovanoviča ter njegova mlajša tovariša 18letnega Mijana Nikoliča in 19letnega Janka Jovanoviča, ki so pred dnevi vliomili v trgovino Ane Žučko v Tepanjah pri Slov. Konjicah. Odnesli so večjo množico manufaktur, galanterije in drugih predmetov, ki so jih najbrž izročili drugim ciganom, dočim so sami neznan kam izginili.

— Vlom v Lučah. V hišo poselnika Jurja Oblaka v Lučah blizu Trate v Poljanski dolini je vlomil v nedeljo 42letni Jakob Peterlji iz Stare Oslice. Domači so ga sicer zapolili, vendar prepozno, ko se je že polniti plena, in sicer 2300 Din v gotovini in dveh ur ter zbežal. Zasedovani Peterlji je majhne, čokate postave in nosi precej raztrgano obleko.

Iz Ljubljane

— Iz Zasluzek za revne prekupčevalce. Večina prodajalcev božičnih dreves na Kongresnem trgu je prekupčevalce. Tako se je prijavilo doslej 36 prodajalcev in izmed njih jih je le 13 kmetov. Toda še ti ne prodajajo vsi dreves iz svojega gozda. Kmetje navadno nimajo trgovske žilice, da bi prodajali sami smrečice, mnogi pa tudi nimajo časa, da bi nad teden dni odhajali z doma v Ljubljano. Zato je ta sejem predvsem domena prekupčevalcev, ki se preživljajo navadno s priložnostnim zaluzkom. Nekateri ljubljanski prekupčevalci kupujejo smrečice v vaseh od kmetov, navadno po ceni za ves voz smrečja. Zasluzka ni posebnega, ker je huda konkurenca, razen tega pa morajo prodajalci plačati najemnine za prostore na trgu in tržnino za vsak dan posebej. Smrečje navadno začne prodajati 15. decembra, letos pa jim je bil navzven en dan, ker je že včeraj zrasel »gozd« na Kongresnem trgu.

— Iz Upravi opernega gledališča v Ljubljani. Obračamo se s prošnjo na cenjeno upravo! 13. t. m. je gostoval operni pevec g. Marij Šimenc v operi »Aida«. Imel je velik uspeh, kakršnega že dolgo ni imel kak pevec-gost na ljubljanskih opernih deskah. Zato prošimo cenjeno upravo, da bi povabila g. Šimenca morda še na gostovanje opere »Pagliacci«, saj je imel v Zagrebu ravno v tej operi največ uspeha. Upamo, da bo uprava upoštevala našo prošnjo nam v veselje in končno tudi njej v prid. Operno poslušalstvo.

— Iz Pisatelj Franc Albrecht bo predaval o Ivanu Cankarju na II. delavskem prosvolnem večeru »Vzajemnost« in »Zarje« v sredo 16. t. m. ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Spored večera je pester in lep. Pridite!

— Iz Prikojevalna tedaja za krojače in šivilje v Ljubljani priredi kr. banska uprava dravski banovine po Sv. treh kraljih. Interesanti naj prijavijo svojo udeležbo najkasneje do 3. januarja 1937, pri referatu za pospeševanje obrti, Knaflijeva ul. št. 9/L, kjer se dobe tudi vse informacije.

— Iz Seja karitativnih organizacij! Me. stno poglavarstvo razglasa, da se bo vršila seja zastopnikov karitativnih in drugih organizacij zaradi določitve načina

skupnega božičnega obdarovanja siromaškov v mestni sejni dvorani — danes v torek, dne 15. decembra 1936 ob 8. uri popoldne. Važno je, da se udeležijo te seje zastopniki vseh organizacij, ki so sodelovale na dosedanjih sestankih. Posebnih vabil mestno poglavarstvo ne bo razpodbijalo. Vsaka organizacija naj prinese s seboj seznam svojih obdarovancev.

— Iz Predavanje SPD: Slovensko planinsko društvo. Osrednje društvo že sedaj opozarja planince na predavanje, ki se bo vršilo dne 14. januarja 1937 o nemški ekspediciji na Himalajo leta 1934. Predaval bo član te ekspedicije g. Peter Aschenbrenner o Nanga Parbatu. Predavanje se bo vršilo v dvorani Delavske zbornice ob 20. uri ter bodo poslušalci videli najlepše posnetke dosedaj še ne zazvitih vrhov Himalaje.

— Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta se vrši v petek 18. t. m. ob osmi uri zvečer v novo zgrajeni frančiškanski dvorani. To bo prvi abonma koncert, ki jih je razpisal pripravljalni odbor »Društva prijateljev glasbenega nastajanja«, in vabi v občinstvo, da se tega koncerta udeleži v čim večjem številu. Koncert bo dogodek, ki mu bo dala elitna nova dvorana še poseben okvir.

— Iz Brezplačno letovanje na morju. Ko se konča šolsko leto, je prva skrb staršev, kam z otroci na počitnice. Da odločijo to v prvi vrsti morje, je povsem naravno, saj je morje vir solnca, vode, lepote, zdravja in veselja, ki ga je vsak otrok tako potreben. Zavedajoč se tega, je Jadranska straža v Ljubljani razpisala šest brezplačnih 14dnevni letovanj na morju z brezplačno vožnjo za prihodnje šolske počitnice kot nagrado za pravilno rešitev njene križanke. Zrebanje teh nagrad bo neprekinjeno 21. decembra t. l. Križanke se dobe pri krajevnem odboru Jadranske straže v Ljubljani po Din 15.—. Pismenemu naročilu priložijo ta znesek v znakah. Stari in podmladkarji Jadranske straže izkoristite to priliko. Do zrebanja je samo še nekoliko dni.

— Iz Modni nakit, gumbi, čipke »Pribor«, Tyrševa cesta 9.

— Iz Filozofsko društvo v Ljubljani bo imelo v soboto 19. t. m. ob 18. v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi svoje tretje predavanje. Predaval bo vseuč. prof. dr. France Veber o temi: Duševnosti znatja naše dobe. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost!

— Iz Kino Moste zapri do četrtka.

— Legija korotkih borec, glavni odbor v Ljubljani, vabi vse člane in tovarše, da se udeležijo epišnega članskega sestanka, ki bo v soboto 19. t. m. v društvenem lokalu v gostilni »Pri Sokolu«. Pred okoli 18. t. m. v dnevnem redcu: Pozdrav in poročilo predsednika glavnega odbora o delovanju Legije, razna važna obvestila ter slučajnosti in tovaršarji razgovori. Dragi tovarši! 18 let smo močali. V službi svojemu narodu smo dobrovoljno in borci — kmetje, delavci in intelektualci — v najtežjih časih dali in žrtvovali vse, kar smo mogli. Nihče izmed nas za svoje dobrovoljne žrtve ni iskal nagrade. Toda namestju zahvale smo doživeli in doživljamo bridko razočaranje. Vsi, ki so žrtvovali svoja življenja, svojo kri in svojo eksistenco, so danes pozabljeni. Močali smo in predajali žrtve, pričakovali boljše čase, zdaj pa moramo sami sebi izvojevati vse one pravice in priznanja, ki nam pripadajo po človeškem in božjem pravu. Udeležite se polnoštevno sestanka, da se enkrat pregledamo naše vrste, preden zastavimo svojo odločno besedo. Glavni odbor.

— Iz Zivahno življenje na policiji. Te dni je polovica policija blizu 100 sumljivih tipov. V soboti kriminalnega oddelka zaslišujejo aretirance. Večina spada med navadne postopake, ki se klatijo iz kraja v kraj, a jih še najbolj mikta mesto, nekateri pa posvečajo kriminalni organ več pozornosti. Med drugimi sta bila prijeta tudi dva mladenca iz Novih Jarš, ki sta prodajala dne neke v mestu skoraj nov radijski aparat, blizu 40 gramofonskih plošč ter nekaj drugih drobnarij. Aparat sta poročila posrednika za 1000 Din, kasneje že za par slovakov, končno sta ga za prodala za smešno ceno. Ravno tako gramofonske plošče. Ker je bilo lekos poleti vliomljeno v neki paviljon ob Savi v Tomačevem, kjer so bili ukradeni taki predmeti, je policija mnenja, da gre za tam ukradene stvari.

— Iz Predavanje Jadranske straže. Kakor je bilo že objavljeno, priredi Krajevni odbor Jadranske straže v Ljubljani v sredo 16. t. m. ob 20. uri v verandni dvorani restavracije »Union« predavanje. Predaval bo g. Budur Tulus, dipl. merc. o temi »Berlin—Hamburg«. Številne skioptične slike, katere je predavatelj napravil iz lastnih, nas bodo vodile po zanimivih prestolici nemške države in najzanimivejši evropski pomorski lukji Hamburg. Po predavanju bo družabni večer s pevskimi in muzikalnimi točkami. Vabimo vse člane in prijatelje Jadranske straže. Vstopnine ni!

— Iz Sadni špalir v prvi luči je naslov predavanju, ki ga bo imel g. Frido Lenard pod okriljem podružnice »Sad. in vrtn. društva« v Ljubljani v sredo 16. t. m. ob 19. uri v dvorani mineraloškega inštituta na univerzi. Vsem, ki si žele svoj dom olepšati z oblikovanjem drevjem, je to predavanje neobhodno potrebno. Vstop je vsakomur prost.

— Iz Idrijski krožek. Ustanovni občni zbor bo jutri v sredo 16. t. m. ob 20. uri v knetijski sobi restavracije Slanič z občajnim dnevnim redom. Vabljeni vsi rojaki in prijatelji idrijske kotline.

— Iz Ljubljanski državni konservatorij prične zopet z rednimi produkcijami, pri katerih bodo nastopali posamezni gojenici zavoda. Prva letošnja produkcija bo v ponedeljek, dne 21. t. m. ob 6.15 v veliki filharmonični dvorani. Produkcija ima naslov »Večer češke glasbe« ter so vse točke, ki se izvajajo, vzete iz bogate češke glasbene literature.

— Iz V torek, dne 22. t. m. bo bral v mali filharmonični dvorani ravnatelj drame g. Pavel Golia svojo najnovejšo zbirko pesmi, ki izidejo za božič tudi v knjigi. Sedeži za ta recitacijski večer so po 10 Din na razpolago v knjigarni Glasbene Matice, stojišča po 4, dijaki pa plačajo po 2 Din.

— Iz Na potovanje »okrog sveta« aretiran. Varnostni organi so včeraj zalopili neke v mestu mladega fanta, ki je takoj vzbudil njihovo pozornost, ker se jim je umikal. Ker fant ni razumel našega jezika in je govoril le nemško, so ga odvedli na policijsko stražnico, kjer je povedal, da se piše Johann Jan Kovich in da je po poklicu dijak, doma neke iz Avstrije. Najo je tudi odkritosrečno priznal, da se mu je v šoli godilo bolj slabo, pa jo je popihal od doma na potovanje »okrog sveta«. Prišel je že do Postojne, tam pa so ga zavrtili in se je odpeljal nazaj proti Ljubljani, kjer je pristopil. Bil je že postojno lačen in mu je kosilo na policijski šoli imenitno v slast. Mladega svetovnega potopnika bo policija vrnila njegovim staršem.

Iz Kranja

— Poroka. Včeraj popoldne ob 18. sta se v farni cerkvi poročila gđc. Mira Komatar, trgovka in g. Mrak Franc, elektrotehnik iz Ljubljane. Za pričo sta bila gđ. Mrak Jože in Gorjup Valentin. Mlademu paru naše iskrene čestitke.

— Sedstetletno rojstvo pisatelja Ivana Cankarja proslavi »Gledališki odel Narodne čitalnice v Kranju« s sodelovanjem članov Del. izobr. društva »Vzajemnost« z uporičitvijo njegove drame: »Hlapci« v 5. del. igra se vrši v četrtek 17. decembra ob pol 9 zvečer v gledališki dvorani Narod. doma. Režira g. ing. Valentič. Vstopnice v predprodaji pri Hlebus. Oddolžimo se spominu velikega pisatelja z lepo udeležbo pri igri.

— Gledališki odel. Narod. čitalnice v Kranju vprižori v četrtek, dne 17. t. m. ob pol 9. uri zvečer v Narodnem domu v proslavo 60 letnice rojstva Ivana Cankarja dramo »Hlapci«. Iz prijaznosti sodeluje pri vprižoritvi odrska družina prosvetnega in delavskega društva »Vzajemnost« iz Kranja. Dramo režira g. inž. Valentič Boris, kateri se je tudi v svo nemu potrudil vlti v delo vse pisateljevo dušo. Od strani občinstva pa pričakujemo, da s svojo udeležbo dokaže pravilno pojmovanje te proslave.

Iz Ptuja

— Novo godbo dobimo. Kakor doznavamo, pripravljata tukajšnja gasilska četa ustanovitve nove godbe. Gasilska četa si je že nabavila nove instrumente ter bo v kratkem pričela z rednimi vajami. Namero ustanovitve nove godbe pozdravljamo, ker vemo, kako težavno je ravno v Ptujju z godbo. Obstojta sicer že mestna godba in se z ustanovitvijo nove godbe lahko zgodi, da se mestna godba popolnoma razbije. Na drugi strani pa je zopet vprašanje, če se bo gasilska godba lahko vzdrževala. Zato je potrebno, da se o tej stvari vsekakor še prej razpravi na občnem zboru, ker se lahko zgodi, da ne bomo imeli nobene godbe.

— Pri telovadbi se je ponesrečil 13-letni dijak Branimir Presnik. Pri padcu si je zlomil roko in je bil prepeljan v bolnišnico.

— Napad. Te dni je bil napaden v Vičavi pri Ptujju 25-letni kočarski sin Ernest Krajnc, ko se je vračal ponoči domov. Napadalo ga je več fantov, ki so mu prizadeli težke poškodbe.

— Na svirski sejem dne 12. t. m. je bilo pripeljanih 184 svinj, od katerih je bilo prodanih le 44 rilev, kar je jasen dokaz, da je kriza na rilev. Svojetasno je bila s svinjami kupčija zelo živahna, zlasti pred prazniki, ker so si tudi meščani preskrbeli zalogo masti in mesa. Prolenke stare od 6 do 12 tednov so prodajale po 55.— do 140.— Din za komad, debele svinje po 5.50 do 6.75 in plemenske svinje po 5.— do 5.50 za kg žive teže.

— Sanacijska Mestna hranilnica v Ptujju. Po zgledu drugih mestnih hranilnic namerava tudi ptujška mestna hranilnica razpisati obilgacijsko posojilo v znesku 3.000.000 dinarjev, ki bi se obrestovalo po 5 do 6 odstotkov ter amortiziralo v 15 letih. Za posojilo bi se sprejemala tudi stare vloge ter delno plačilo v gotovini. Za razpis se vrše že vse priprave ter je pričakovati, da se bo naša hranilnica sanirala.

SPORT

— Moto-Hermes. Odborova seja, ki je bila sklicana za nocoj, se ne bo vršila, pač pa bo jutri ob 20. uri v restavraciji »Slons«. Prosim vse gg. odbornike, da vzamejo to spremembo na znanje in da se seje sigurno udeležijo. Tajnik.

70 šolarjev dobi smuči

Ljubljana, 15. decembra
Poročali smo že o človekoljubni akciji Smučarskega kluba Ljubljane, ki je sklenil podariti najrevnejšim med šolske mladine za božič smuči. Prvotno je bilo določeno, da bo obdarovanih 60 šolarjev, glede na naš tozadevni članek pa so se javili novi dobrotniki, ki so denarno priskočili na pomoč in so klubu omogočili, da bo na božični obdaroval še 10 nadaljnjih učencev.

Snoči je bila klubova seja, na kateri je odbor za izvedbo dobrodelne akcije predložil listo šolarjev, ki bodo prejeli smuči. Pri izbiri so dali prednost onim, ki so imeli na prošnji potrdilo staršev, da smejo smučati, prvenstveno in brez izjeme so pa bili upoštevani učenci, ki jih je priporočila šola. Božičnica bo v petek 18. t. m. ob 18. v veliki dvorani Mestnega doma, kjer ima svoj odel Sentjakobsko gledališče. Vsi tisti srečniki, ki so jim namenjene smuči, bodo prejeli od kluba pismeno obvestilo, obenem bodo pa vabljeni tudi njihovi starši. Dvornica bo božičnici primerno okrašena, pred razdelitvijo daril bo pa predsednik Sm. K. Ljubljane g. Gnidovec imel priložnostni nagovor. Ze sedaj lahko izdamo, da čaka obdarovance prijetno presenečenje, v čem pa obstoja, nečemo izdati, da bo veselje mladine še večje.

Veseli nas, da smo tudi s svoje strani kolikor toliko pripomogli, da bo prejelo še več šolarjev smuči kakor je bilo prvotno določeno, obenem pa mislimo, da govorimo v imenu vseh staršev obdarovancev in tudi njih samih, če se zahvalimo klubu za človekoljubno akcijo, ki naj bi tudi na drugih popriških našla obilo posnemalcev. Mens sana in corpore sano — v zdravem telesu zdrav duh: v naši mladini je naša bodočnost in zato moramo storiti vse, da jo bomo že v zgodnji mladosti krepili, da bo lažje prenesla življenjske nepravilke, ki čakajo vsakega človeka.

Svojo ženo je umoril

Razprava pred mariborskim sodiščem

Maribor, 14. decembra
Danes se je zaključila pred mariborskim velikim kazenskim senatom krvava rodbinska tragedija, ki je spravila enega v grob, drugega pa v ječo.

Pred sodnike so pripeljali 67-letnega poselnika Matijo Rajha iz Hraštaja pri Ljutomeru. Se sivolasemu starčku odločno oboženo, da je 4. oktobra usmrtil svojo ženo Ana na ta način, da jo je trikrat udaril z železnim zidarskim dietom po glavi in ji zabil lobanjo. Dogodek opisuje obtožnica takole:

Usodnega dne je prišel obtoženec na dom svoje žene Ane v Muršak, s katero je živel že 5 let ločen v sovražstvu, ker ga je žena večkrat tožila. Ob tej priliki je mož zahteval, da mu žena izroči polovico izkupička za prodano grozdje. Ko je Ana to odklonila, je segel obtoženec po dietu in ji zadal 5 močnih udarcev, med katerimi so jo trije zadeli na glavo, da se je mrtva zgrudila na tla. Obtoženec zanika, da bi hotel ženo namenoma usmrtiti, marveč pravi, da jo je hotel le ostrašiti, pri čemer, da jo je le po naključju tako zadel, da jo je ubil. Rajha se zagovarja, da se je razburil, ker mu žena ni hotela dati izkupička od onega grozdja, ki da mu pripada kot preživetek. Njegov zagovor pa ni resnica. Priča Franc Heric, ki je bil ob dogodku navzoč, zatrjuje, da je Ana Rajhova sedela pri mizi in čitala. K njej je pristopil obtoženec in jo z dietom petkrat udaril, da se je nesrečnica mrtva zgrudila, medtem ko jo je on posval. Zanimiva je tudi izpoved Marije Žitkove, ki obtoženca zelo obremenuje. Rajha je po umoru šel k Žitkovi in ji povedal, da je storil to, o čemer je vedno govoril, svojo ženo, da je tako udaril, da je »proč«. Drugi sosedji je zopet dejal, da je svoji ženi zabil glavo kakor kači. Obtoženec sploh ni kazal nikakega kesanja in se vidi, da je žena postala žrtev sovražstva svoje lastnega moža.

Senat je obsodil Rajha na 10 let težke ječe. Zagovornik je prijavil priziv.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Torek 15.: Zaprtlo.
Sreda 16.: Tudi Leja bo nosila klobuk. Red A
Četrtek 17.: Na ledeni plošči. Red B.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Torek 15.: Sevilijski brivci. Red B.
Sreda 16.: La Boheme. Red Sreda.
Četrtek 17.: Botra Smrt. Red Četrtek.

MED KVARTOPIRICI

Dva prijatelja kvarteta. Kar vrže prvi kar te na mizo in zakriči: S teboj ne igram več, ker goljufiš! Pravkar sem videl, kako si spravil as v žep.
— Oprost! — odgovori drugi in privleče iz žepa dva kralja s fantom — temu pravijo as?

MALI OGLASI

Beseda 50 para. davek Din 3.—, neseda 1 Din, davek 3 Din preklči
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek 3 Din
Najmanjši znesek 8 Din

ZIMSKE SUKNJE
boljše vrste Hubertus nepe
učelje 250 Din. perilo in vsa
praktična oblačila tudi po
redamnih cenah Presker. Sv. Pe
tra cesta 14 6 R

KLISEJE

100
VETAPNE
JUGOGRAFIKA
SPEKULACIJE

Makulturni papir

proda
uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knaflijeva ulica šte. 5

NARODNA TISKARNA

LJUBLJANA
KNAPLEVA 5

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISBOVIN
PREPROSTE IN NAJFINEŠE

Po opernih reprizah

Šimenc kot gost, Oljekopova in Ribičeva v novih partijah — Dve odlični predstavi

Ljubljana, 15. decembra

V soboto in nedeljo zvečer smo poslušali dve operni reprizi, ki sta občinstvo zelo zadovoljili, saj sta prinesli dobri predstavi. Gdč. Oljekopova je nastopila prvič z neoporečnim pevskim in igralskim uspehom kot Sanzuza, ga. Ribičeva prvič kot Nedda in g. Šimenc po daljši dobi zopet enkrat s svojim znamenitim Radamesom.

Z zadostnim rad ugotavljam, da je bila še druga repriza Cavallerije rusticane vsesiransko povsem ustrežljiva in za naše razmere naravnost dovršena. Orkester pod taktiko g. dr. Švare je sviral s posebno skrbnostjo in si zaslužil za svoja temperamentalna izvajanja predigre in intermezza toplo priznanje.

Sanzuza je blestečemu dramskemu spranu gdč. Oljekopove dala vse prilike, da se je odlikoval, a tudi igralski je gdč. Oljekopova polno zadovoljevala. Po vstopni nesigurnosti, ki je opravičljiva sprito ene same izkušnje na sam dan predstave, se je držala nadalje vseskozi točno in zanesljivo; pela je zvonko in čustveno ter pripomogla velikemu zboru pred cerkvijo z zmogovitimi višinami prav do efektnega zaključka prvič v sezoni tako, kakor mora biti. Tudi zunanje je bila partiji povsem primerna.

Posebno me veselilo, da je g. Franci v peskim pogledu prvič pokazal, da zna učinkovito tudi z moderacijo in modulacijo in s tem z resnično lepoto podajanja. Narava ga je obdarila z redko bujnim, zvonkim, toplim glasom, ki premaguje brez napa največje ansamble. Z okusnim, umetniško prečiščenim petjem dosežen uspeh naj mu bo kazipot za bodoče. Ljubljana in njena publika ne mara glasovnih eksplozij, nego zahteva lepote, inteligence, okusa v petju, in igrski na naravnost, uglajenosti, neprisliljene čustvenosti. Ako se že na vsak način mora Sanzuza za metati ob tla, je po moji sodbi čisto do-

voli, da jo vrže enkrat, trikrat je več kot prekrat.

To pot je tudi zbor za odrom točno in lepo sodeloval, zbor na odru pa žel za skladno, lepo stopnjevanje petje pred cerkvijo in v drugih prizorih vse priznanje.

Gdč. Šimenc kot Nedda se uveljavlja s skromno igrjo in brez izpodrskaja s svojim toplim in izdatnim glasom.

V Glumačih se je nova Nedda ga. Ribičeva izkazala kot odlično uporabna pevka in igralka; nežno, vilo empatično dekletce je z arijo, zapeto prišerno in zanesljivo, izvala poseben aplavz in se držalo do zaključka v sredi zanimanja. Kakor z Oskarjem v »Plešu v maskah« je tudi z Neddo iznova ugotovila svojo izredno igralsko spretnost in mnogostransko uporabnost.

Šimencev Radames pa je stara, a večno nova senzacija, ki se je tudi naša publika ne nasiti, saj je prekrasna in blesteča zmagoelavna. Tudi snovi je Šimenc izval burje aplavzov.

Gdč. Oljekopova je bila po Sanzuzi vidno utrujena, vendar je ustrezala, prinašala vrsto točk prav dobro in s svojim velikim, toplim glasom dosežala mnogo priznanja. Takisto je navduševala vedno vzgledno marljivo ga. Kogejeva s svojo impozantno dovršeno podano Amneris. Njen divni, žametasti mezzosopran se uveljavlja zmogovito in imponira s svojo redko obsežnostjo od višin do globin. Zaslužila si je navdušeno priznanje.

Odličnih kreacij gg. Betetta (Rimfse), Primožiča (Amonarso), Petrovičiča (kralj) ne po zabljaj omenjati posebej tudi to pot.

Zbori in orkester so se pod vodstvom g. Neffata odlikovali vseskozi, čeprav se je na statističnih opazilo, da je šla predstava na oder brez posebnih priprav. Delo pač krepko stoj in zato užiga vedno iznovega.

FR. G.

Smisel sodobnih pedagoških prizadevanj

V soboto je predaval o tem pod okriljem Pedagoškega društva priv. docent dr. Stanko Gogala

Ljubljana, 15. decembra

V soboto, 12. t. m. je predaval v okviru pedagoškega društva priv. docent dr. Stanko Gogala o smislu sodobnih pedagoških prizadevanj. Predavanje se je vršilo ob 18. uri v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi.

Predavatelj se je lotil jedra pedagoške problematike in nam je prikazal v lepo izpeljanem predavanju skupni temelj vseh sodobnih pedagoških struj.

Dandanes je zelo razširjeno mnenje, da imajo pedagoška stremjenja predvsem sociološko utemeljitev, in da je samo sociološko gledanje merodajno za pedagoške probleme.

Priznavamo, sodobno gospodarsko življenje da pedagoški mnogo načelnih in praktičnih problemov, vendar moramo razločevati sociološko problematiko od pedagoške usmerjenosti. Dočim gre sociologiji predvsem za odnos človeka do družbe, gre pedagoški za problem duhovne rasti posameznika.

Iz tega različnega bistva sociologije in pedagoške sledi, da se skuša pedagog živjeti v gojenju duševnosti, da gojenca spozna in razume da ga lahko vodi. Ta svojstveni pogled na rastočega človeka in čutenje potrebe in dolžnosti, da dajemo drugemu od svojega duhovnega bogastva, da drugemu odpiramo dušo je bistvo pedagoškega duha, pedagoškega erosa.

Vendar mora pedagoška priznati tudi družbo in milje, saj lahko opazimo v praksi, kako je mnogokrat zelo težko, ali pa celo nemogoče doseči, da bi si gojenec bogatil duha ali da bi se vsaj učil, ker nima niti najpotrebnejših življenjskih pogojev.

Radi različne sociološke strukture posameznih dob, ki postavi včasih to včasih ono vrednoto bolj v ospredje, se spreminjajo tudi sredstva vzgoje in v tem smislu seveda »večnostne« pedagoške niti. Vendar te spremembe ne zadevajo ped. duha in ped. akta samega, od njih je odvisna le obogatitev pedagoških problemov in sredstev.

Sociološki studij je za pedagoško potreben, a osnova ped. stremljenj določa je pedagoškega in psihološkega izvora, ne sociološkega. Vprašanje priznanja ali odklanjanja raznih novih ped. stremljenj ni vprašanje svetovnega nazora temveč je samo problem in odraz živga pedagoškega duha. V vseh sodobnih ped. strujah vidimo samo eden globlji smisel — več notranjega in osebnega pristnega mišljenja v učenju. Učitelj se mora odpovedati diktatorski vlogi v šoli. Šola naj postane učenceva šola.

Pedagogika pa prihaja do novega prak-

tičnega dela tudi po psiholoških spoznanjih. Normativna pedagogika, ki postavlja obče veljavne pedagoške norme ima sicer svojo upravičenost, a v praksi šablona ne zadostuje. Upoštevati moramo moderna psihološka stremjenja. Izhodišče ni več neka obče veljavna šablona, temveč živi posamezni učenec. Vedeti moramo kaj je psihološko dosegljivo in kaj je nemogoče.

Moderni pedagog uvidi, da živi učenec že kot mlad človek svoj posebni individualni svet. Spozna, da v šoli ne more več ljati njegovo ukazovanje, ampak da gre za vprašanje kako odjeknejo učiteljevi ukrepi v učenčevi duši. Živo pove učitelja, kako naj pokaže gojencu visoke cilje, kako naj ga nekaj nauči. Ni to samo didaktični problem, ampak je to vprašanje osebne oblikovalne sile vprašanje kako naš njegova duša razvije učenčevega duha. Mladina v današnji šoli naj močno notranje raste, da bo zaživila ob šoli.

Sodobna pedagogika pa noče novih izobrazbenih snovi v šoli, ampak zahteva snovi, da bo postal učenec duhovno bogat. Šola naj čuti učenec kot svojo ustanovo. Ob koncu leta naj spozna, da je res raste, da je mnogo novega spoznal, da mu je šola koristila.

Današnja šola pa noče samo zadovoljevati, hoče buditi, da bo učenec sam iskal nove hrane v kulturnem življenju. Cilj šole je, da se gojenec prebudi, da se začne sam čuditi, da postane poln hrepenenja po novih spoznanjih, po čitanju novih knjig i. t. d. Učenec naj bi ljubil šolo iz lastnega spoznanja, ne pa iz tradicije. Za svojega voditelja, ki mu postane čisto nekaj ideal, se mora odločiti sam. Vsem takim idealnim likom, »mojstvom«, je skupno to, da nam dajo duhovno bogastvo.

Doslej je mladina iskala pobud vse preveč izven šole. Današnja pedagogika hoče, da dobi učenec življenje tudi v šoli. Zato pa niso potrebna samo nova metodistična sredstva, ampak nov ljudje, ki so razgibani in polni svojega osebnega življenja. Šoli je potrebna živa dinamika, ki mora izhajati iz učiteljeve osebnosti. Šolski predmeti naj bodo samo sredstvo, ob katerem bodo zaživali učenecovo življenje.

Učenje in znanje ni cilj šolskega dela, cilj je življenje in izgrajevanje učenčeve osebe, da bo znal bogato živeti tudi tedaj, ko bo iz šole izstopil. Iz želje, da bi šola razvila notranje življenje, izhaja želja po razvoju njegovih sposobnosti. Učenca hočemo dandanes sprostiti od bremena mrtve snovi, princip formalne izobrazbe je v ospredju, ker najbolj odgovarja zahtevi gojitve notranjega učenčevega življenja.

Ob vodni snovi naj oživijo in naj se formalno izobrazijo učenčeve sposobnosti.

Zivljenjska pedagogika strne v sebi vse ostale moderne ped. struje (umetnostno, delovno, psihološko). Zahteva, da naj bi bila šola kot resnično življenje, čim bolj naj bi se gradila na načelih domovnosti, aktualnosti, življenjske bližine in prilagoditve pouka. Čim več pristnega življenja bo v šoli, tem bolje bo. Toda ne gre samo za to, da šola samo od življenja pre-

jema, še važnejše je, da oživljamo notranje življenje v otroku samem, da pridobi veselje do dela in do ustvarjanja, da je zagotovljena njegova osebna rast.

Predavatelj je poudaril, da je to klasični in večnostni smisel pedagogike sploh in šola bo izpolnila svojo nalogo samo tedaj, če bo znala s časovno omejenimi sredstvi doseči ta večni smisel pedagogike.

Občinstvo se mu je zahvalilo s toplim aplavzom.

Angleški kralj — najbogatejši vladar

Toda od svojega bogastva mora odstopiti velik del državnim blagajni

Angleški kralj ima kot vladar Velike Britanije in cesar Indije med vsemi kralji sveta največje dohodke. Seveda je pa težko reči, da mu dedščina angleškega kralja v polni meri pripade. Večino dedščine odstopajo angleški vladarji že od leta 1760 v gotovem pomenu besede državi. Tako bo tudi zdaj parlament v imenu novega kralja obnovil pogodbo, sklenjeno v sporazumu z njegovi predniki.

Angleški vladar je eden največjih lastnikov zemljišč v Angliji, če ne največji, toda državi odstopi dohodke od svojih zemljišč v znesku okrog 84.000.000 letno proti svoji civilni listi v znesku 33.000.000. Če odšteto rente, ki se izplačujejo nekaterim članom kraljevske rodbine, — zasluži državna blagajna po tej pogodbi okrog 60.000.000 frankov letno. Kraljevi dohodki se pa ne stekajo samo iz tega vira. Kralj je tudi lastnik velikega dela zemljišč, na katerih stoji London. Njegova last so celi okrajji, tako Regent Street, glavna trgovska žila, čije najemnine se je dvignila po rekonstrukciji od 3 na 21.000.000 frankov, dalje oni deli mesta, kjer stoji krasne palače Carlton House Terrace, Royal Opera-Arcades Carlton Hotel, Holborn Restaurant, policijska stanica Vine Streeta, Pal Mall in stanovanjske hiše Criterion.

V drugih delih države ima kralj okrog 130.000 ha sveta, zlasti krasno posestvo Abbotwood, velika zemljišča na otoku Man, 30.000 ha polja, važne pravice v rudnikih v Walesu in ribolovne pravice na Škotskem. Samo te prinašajo letno 400.000 frankov. Kraljeva last so tudi parcele v raznih mestih in posebne pravice v Gibraltarju, iz katerih se tudi stekajo lepi dohodki. Toda vladarjeve dolžnosti so take, da mu dohodki komaj zadostujejo za kritje izdatkov. Tako so od leta 1919 do 1921 izdatki angleškega kralja presegali za 8.000.000 frankov dohodke. Zato je bil parlament prisiljen sprejeti zakon, ki daje kralju pravico priključiti svojim dohodkom del kapitala iz

Lancasterskega vojvodstva, privatne kraljevske posesti.

Najvažnejši del dedščine angleškega kralja so gradovi in palače, ki tvorijo kraljevo apanažo. Med stroški, ki jih prinese vsakokratnemu kralju prestol, se računa 2.000.000 frankov za vzdrževanje Buckinghamse palače, 1.200.000 za vzdrževanje gradu Windsor, 770.000 za Sandringham House in 500.000 za kraljevske kleti. Kraljevske palače stanejo letno pol milijona, kraljevska jahta 200.000, kočije in avtomobili 350.000 in prav toliko tudi livrje.

Vprašanje je še vedno, ali si bo pridržal bivši kralj Edvard VIII. naslov in posest vojvodstva Cornwallskega, ki pripada vsakokratnemu prestolonasledniku. Tu gre za industrijske kraje, ogromne gozdove, polja in pašnike v Somersetu, Dorsetu in na otokih Scille. Krasno veleposstvo Sandringham House, kjer je umrl kralj Jurij V., je kupil leta 1861 kralj Edvard VII. Kupna cena in stroški za ureditev gradu so znašali nad 75.000.000 frankov. Poleg tega ima angleški kralj še ogromno premoženje v draguljih, pripadajočih nekoč kraljici Aleksandri, po kateri jih je podedoval kralj Jurij V. Kraljeva last je tudi windsorska knjižnica, obsegajoča nad 100.000 zvezkov, med katerimi so raritete neprecenljive vrednosti, dalje krasna zbirka poštinih znamk kralja Jurija V., omenjena na 20 do 25.000.000 frankov, da ne omenjamo ogromne množine najrazličnejših dragocenosti daril, ki jih prinašajo kralju dostojanstveniki ob raznih svečanih prilikah.

Ujetniški tabori vdov

Kljub borbi, ki jo vodi moderna Kitajska proti prisilnemu vdovstvu, so se v mnogih krajih ohranili ujetniški tabori vdov, kjer žive uboge žene umrlih mož v zelo težkih razmerah tako, da bi lahko rekli, da so obsojene na dosmrtno ječo. Največje taborišče vdov ali zavetišče za obranitev kreposti je v Hankonu, kjer živi 680 vdov. Narodni ženski odbor je priobčil oni dan presenetljivo poročilo o tem koncentracijskem taborišču, o katerem evropska javnost doslej ni ničesar vedela.

Vdova, ki pride v taborišče, ostane v njem do smrti in je strogo ločena od sveta. Med vdovami je tudi 60-letna žena, ki že od svojega 25. leta časti spomin svojega pokojnega moža s tem, da živi kot jetnica. Stari kitajski zakon strogo prepoveduje vdovi ponovno možitev. Od posebnih krepostnih vdov so celo pričakovali, da bodo sledile svojim možem v večnost in taki primeri niso bili redki. Takim krepostnim vdovam je vzdrževala vlada spominke plošče, na katerih je bilo napisano, kako vzorno so živele. To je bilo veliko odlikovanje ne samo za vdovo, ki si je končala življenje, temveč tudi za vse njeno rodbino. Zato so častilneptni sorodniki na vse načine priskrili na ubogo vdovo, da je sledila umrlému možu v grob.

V 12 letih 54 krat omožena

Neki belgijski baron je prišel oni dan v bruseljsko cerkev, kjer je bila baš poroka. Radovednost ga je prignala pred oltar in od presenečenja je kar krknil, ko je spoznal v nevesti svojo pobeglo ženo. Takoj se je obrnil na policijo, svatba je bila prekinjena in nevesto so aretirali. Najprej je vse tajila, češ, da barona še nikoli ni videla, končno je pa pod težo dokazov smeje in cinično priznala vse svoje poročne sle-

parije. Gre za 30-letno Američanko Glorio Robertsonovo iz Chicaga, pustolovko velikega formata. Prelepa blondinka uglajenih manir je začela svojo sleparsko kariero že kot 18-letno dekle najprej v Ameriki, pozneje se je preselila v Evropo, kjer je nastopala v vseh glavnih mestih in svetovnih letovisilih.

V 12 letih se je poročila 54krat in opeharila 1838 moških. Od vseh je izvalila denar. Največ ga je izvalila od nekega Američana in na njegov račun se je napotila okrog sveta. Njeno potovanje je trajalo skoraj tri leta. Nastopala je zelo rafinirano in le gole naključje jo je razkrinkalo. Morala se je zagovarjati pred sodiščem v Chicagu in obsojena je bila na štiri leta in pol.

Iz Celja

— c Šahovski klub Gaberje bo priredil v petek 18. t. m. II. problematični reševalni turnir v čast domačega problemskega komponista g. dr. Antona Schwaba. Pred dnevi se je končal splošni turnir, na katerem sta se kvalificirala Mišura in Krajec v prvo, Rajšek in Ošo pa iz tretje v drugo skupino. Iz šahovske borbe, ki je trajala od 12. junija do 10. decembra, je izšel kot klubski prvak Franc Mirnik, ki je odigral 33 partij z 59 odstotki. Sledijo mu Krajšek (34 partij z 51 odstotki), Čušgö (24 partij z 52 odst.), Essih (25 partij z 46 odst.), Šlimšek (14 partij z 46 odst.), Golja (12 partij z 45 odst.) ter Pušnik in Čušgö ml. (11 partij z 40 odst.).

— c Rezervni oficerji. Mestno poglavarstvo in celjski pododbor UROIR obveščata vse rezervne oficerje, da bo v sredo 16. t. m. ob 19 uri strokovno predavanje v Oficirskem domu v vojašnici kralja Petra I. Predavanja se morajo udeležiti obvezno vsi rezervni oficerji. Oni, ki bi bili nujno zadržani, se morajo predhodno opravičiti.

— c Mestno poglavarstvo opozarja vse sirote vojnih invalidov, umrlih po vojni, in njih varuhe na razglas glede prijave za prejemanje invalidske podpore, ki je nabit na uradni deski v več mestnega poglavarstva.

— c Umrl je v ponedeljek zjutraj v Kocenovi ulici štev. 3 zadet od kapi v starosti 64 let g. Slavko Berglez, ravnatelj hotela »Evrope« in posestnik. Pogreb bo v sredo ob 15 iz hiše žalosti na mestno pokopališče.

— c Usoden padec. Ko je šla 56letna dmnarica Cecilija Zajčeva iz St. Jurija ob juž. žel. v soboto ob 18. na pod po krmo, ji je na lestvi spodrslilo. Padla je z lestve tako nesrečno, da si je zlomila levo roko v zapestju. Zajčeva se zdravi v celjski bolnici.

— c O kremaciji in mednarodnem kongresu krematorijev, ki se je vršil letošnjo jesen v Pragi, bo predaval v sredo, dne 16. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice predsednik mariborskega »Ognja« društva za upepeljevanje mrtličev, dr. Avg. Reisman. Predavanje bodo pojasnjevale tudi izredno lepe slike o upepeljevanju in krematorijev, posebno iz Češkoslovaške.

Iz Maribora

— Odklonjena vojna odškodnina. Odbor vojnih odškodovancev v Mariboru je letos napravil na merodajno mesto prošnjo za vojno odškodnino preko 1500 družin v znesku okoli 60 milijonov dinarjev. Te dni pa je prišel od senata kraljevine Jugoslavije odgovor, da je prošnja zaenkrat odklonjena in se bo to vprašanje reševalo, ko bodo to dovoljevale prilike.

— Spememba imena občine. Po odloku notranjega ministra se spremeni naziv občine Ščavnica na mariborskem levem bregu v občino Sv. Ana v Svoj. gorah.

— Radio motnje. V vsrskih radio abonentov se vedno bolj množijo pritožbe o neznosnih motnjah. V Mariboru dobijo vse grožnje nič ne zaležejo, zato naj poštna uprava odpravi motnje z energičnimi ukrepi, kar bo le v korist države, ker se bo število radio naročnikov še povečalo.

— Gledališče. Drvi uprizarje Begovčeve dramo »Božji človek« za red B. V četrtek bo operno-koncertni večer Tinkke Wesel-Bolte in balerine Ilse Hye. Večer je za red C.

— Streji med plesom. V Bačkovi pri Sv. Trojici je priredil v nedeljo nek trgovec domačo zabavo. Pilji in plesali so do mile volje. Ker se je domača hiša preveč vrčila z 20letnim Vincom Marčekom, je potegnil nek 18letni mladenič samokres in ustrelil Markeča v trebuh. Strejaj je tudi na zasledovalce, pa k areti ni nikogar zadel. Markeča so prepeljali v bolnico, k ubosumneža pa v ječo.

EMILE GABORIAU

ZAKONSKI IN NEZAKONSKI SIN

ROMAN.

— In že je zaloputnil vrata za seboj. Julie je ostala sama in bila je tako prestrašena, da je brž poklicala komornico.

— Draga moja, pravkar sem napravila veliko neumnost, — je dejala. — Prepričana sem, slutim in čutim, da sem zakrivila težko nesrečo. Ta stari cigan in Noelov prijatelj. Prišel je, da bi me ujel v past, da bi izvalil iz mene, kar je hotel. In to se mu je tudi posrečilo. Govorila sem proti Noelu. Kaj sem mu mogla odgovoriti? Toda naj bo že karkoli, Noela moram posvariti. Napišem mu nekaj vrstic, ti pa skoči po slugo.

Zdaj je oče Tabaret točno tedaj, kdo je morilec. Prepričanje, do katerega je bil prišel, ko je Clergeot povedal, kaj vse je počel Noel, se je od takrat utrdilo s tisočermi okolnostmi. Glede Julie ni bil v nobenih dvomih in vendar, ki je postal dvom v zadnjem trenutku povsem izključen, je kar ostrmel.

— No torej, zdaj gre za to, da ga primem! — je vzklilnil. In da bi ne izgubil niti minute časa, se je dal brž odpraviti v sodno palačo.

— Gospod sodnik, zdaj imam pravega morilca!

— je vzklilnil ves razburjen, ko je planil v Da-

buronovo pisarno. — On je to, moj posinovljenec, moj dedič Noel.

— Noel! — je ponovil Daburon in vstal. In pripomnil je tiho: Slutil sem to.

— Ah, takoj potrebujem odlok o aretaciji. Če zamudimo le minuto, nam uide. Mož ve, da je razkrinkan, če mu je njegova ljubica povedala, da sem bil pri nji. Požurimo se, gospod sodnik, požurimo se.

Daburon je odprl usta, da bi zahteval pojasnilo, toda stari policist je nadaljeval:

— To še ni vse! V zaporu sedi nedolžen človek, Albert.

— Saj ne bo več dolgo sedel, — je odgovoril sodnik. — Tik pred vašim prihodom sem odredil, naj ga izpuste. Lotiva se zdaj onega drugega.

Niti Tabaret, niti Daburon nista opazila, da je bil grof Commarin ta čas odšel. Čim je zaslišal ime Noel, je tiho odprl vrata in smuknil na hodnik.

XIX.

Noel je bil obljubil storiti vse, kar bo v njegovih močeh, da bi Alberta izpustili. In res se je obrnil na več članov sodnega dvora, toda povsod so njegovo posredovanje odločno odklonili. Ob štirih je prišel v grofovo palačo, da bi grofu sporočil, kaj je opravil.

— Gospod grof se je odpravil, — mu je dejal Diviš. — Če želi gospod počakati, naj vstopi.

— Potem takem prosim gospoda, naj se potru-

z menoj, — je nadaljeval komornik. — Gospod grof mi je naročil, naj odvedem gospoda v njegov kabinet.

To zaupanje je bilo Noelu merilo njegove nove moči. Zdaj je bil doma, tu je bil gospodar, dedič. Pogled se mu je ustavil na rodovniku, visečem nad kamnom. Stopil je k njemu in jel čitati.

Človek bi mislil, da je to najlepša stran, iztrgana iz zlate knjige francoskega plemstva. Tu je našel vsa imena, ki jim je v francoski zgodovini posvečeno poglavje ali vsaj odstavek. Commarinovi so bili v krmnem sorodstvu z vsemi slavniimi rodovi. Dva sta bila celo poročena s hčerami vladarskih rodbin.

Ponos je napolnil advokatovo srce, kri mu je pritisnila v glavo, ponosno je dvignil glavo in zamrmral:

— Vikomt Commarin!

Tedaj so se odprla vrata, ozrl se je. Na pragu je stal grof.

Noel se je že spoštljivo klanjal, ko je naenkrat ves presenečen obstal, videč sovražen, srdit in zaničevanja poln pogled svojega očeta. Zdrnil se je, zobje so mu zašklepetali, začutil je, da je izgubljen.

— Lopov! — je zaklical grof. — Dobro ste vedeli, da ste sin Gospe Gerdyjeve! Podlež! Ne samo, da ste postali morilec, temveč ste tudi vse obrnili tako, da bi zadela odgovornost za zločin nedolžnega. Morilec! Umrli ste svojo mater!

— Umrli ste jo, — je nadaljeval grof, — če ne s strupom, pa vsaj s svojim zločinom. Zdaj

razumem vse. Tistega jutra se ji ni bledlo. Toda vi veste prav tako dobro kakor jaz, kaj je govorila. Vam je veljala njena zadnja beseda: Morilec!

Noel se je počasi odmikal, dokler ni dosegel stene, na katero se je naslonil. Lasje so se mu ježili na glavi in divje je zrl predse. Telo mu je krčevito drgetalo. Njegov obraz je izražal nepopisno grozo razkrinkane zločina.

— Vem vse, kakor vidite, — je nadaljeval grof, — in nisem sam, ki to vem. Ta hip je bil izdan odlok o vaši aretaciji.

Advokatu se je izvil iz grla besen krik, nekakšno zamolklo hropenje. Grof Commarin je stopil k mizi in odprl en predalček.

— Moja dolžnost bi bila izročiti vas krvniku, ki vas čaka, — je dejal, — toda pozabiti ne smem, da sem žal vaš oče. Sedite in napišite priznanje o svojem zločinu. V tem predalčku najdete potem orožje. Bog vam bodi milosten!

— Povedati vam moram, gospod, da se nočem ustrediti, vsaj v tem hipu ne, — je odgovoril advokat hladno.

— Torej tudi strahopetec ste! — je vzklilnil grof Commarin zaničljivo.

— Ne, gospod. Ustrelim se šele, ko mi bo jasno, da so mi vsi izhodi zaprti, da se ne morem rešiti. Pripravil sem na to.

In Noel je potegnil iz žepa samokres.

— Lopov! — je vzklilnil grof grozeče. — Mar naj sam ...

Skočil je k predalčku, toda Noel je butnil z nogu vanj, da se je zaprl.